

Analyse av alternativer for fremtidig barnehage- og skolestruktur

- Pedagogisk kvalitet og faglighet
- Barnets beste vurdering
- Samfunnsperspektiv

15.september 2026

Østre Toten kommune

Innhold

1. Innledning.....	3
2. Pedagogisk kvalitet og faglighet	3
2.1. SWOT – analyse: alternativ 1	4
2.2. SWOT-analyse: alternativ 2a	7
2.3. SWOT-analyse: alternativ 2b	10
2.4. SWOT-analyse: alternativ 3	15
2.5. Sammenlignende analyse av alternativene.....	19
2.6. Konkusjon	21
3. Barnets beste	22
3.1. SWOT-analyse: overgang fra 6 til 5 kommunale barnehager.....	23
3.2. SWOT- analyse: alternativ 1.....	26
3.3. SWOT- analyse: alternativ 2a.....	28
3.4. SWOT-analyse: alternativ 2b	30
3.5. SWOT- analyse: alternativ 3.....	33
3.6. Sammenlignende analyse av alternativene.....	35
3.7. Analyse av overgangsperioden	38
3.8. Konklusjon	46
4. Samfunnsperspektiv.....	47
4.1. SWOT-analyse: alternativ 1	48
4.2. SWOT-analyse: alternativ 2a	51
4.3. SWOT-analyse: alternativ 2b	54
4.4. SWOT-analyse: alternativ 3	58
4.5. Sammenlignende analyse av alternativene.....	60
4.6. Konklusjon	63

1. Innledning

Analysen er gjort av tverrfaglig prosjektgruppe bestående av: rådgivere fra kommunalområdet for oppvekst og velferd, barnehagesjef, grunnskolesjef, tjenesteområdeledere innen samfunn, strategi og eiendom, kommunalsjef for oppvekst og velferd, rådgiver fra kommunalområdet for helse og mestring, samt hovedtillitsvalgt for Utdanningsforbundet i Østre Toten kommune.

Analysen er gjennomført med utgangspunkt i SWOT-metodikken, der hvert alternativ vurderes med hensyn til styrker (S), svakheter (W), muligheter (O) og trusler (T). Sammenligningen av alternativene bygger på disse vurderingene, og gir et samlet grunnlag for å vurdere forskjeller og konsekvenser mellom dem.

Dokumentet inneholder analysen innen tre områder:

- Pedagogisk kvalitet og faglighet
- Barnets beste
- Samfunnsperspektiv

2. Pedagogisk kvalitet og faglighet

Vurderingen av pedagogisk kvalitet og faglighet tar utgangspunkt i kommunens evne til å sikre robuste profesjonsfellesskap, et likeverdig tilbud til alle barn og tjenester som er rigget for fremtidens behov.

Sentrale variabler i analysen inkluderer:

- **Robuste fagmiljøer:** vurdering av hvordan større enheter kan styrke profesjonelt samarbeid, spesialisering og redusere sårbarhet.
- **Rekruttering og arbeidsmiljø:** evnen til å tiltrekke og beholde kvalifiserte lærere gjennom større fagmiljøer og redusert sårbarhet.
- **Likeverdig tilbud:** sikring av at alle barn har tilgang til samme faglige bredde, spesialrom og pedagogiske ressurser uavhengig av bosted.
- **Elevenes læringsmiljø:** omhandler hvordan skolestrukturen påvirker barnas hverdag, trivsel og utviklingsmuligheter i skolen.
- **Spesialpedagogisk innsats (ITO):** om strukturen er rigget for å håndtere økende andel barn med sammensatte behov og krav til tverrfaglig innsats.

- **Tidlig tverrfaglig innsats:** hvordan strukturen understøtter BTI-modellen, samarbeid og forebygging på lavest mulige nivå.

2.1. SWOT – analyse: alternativ 1

Dette alternativet samler barneskoletilbudet i de tre største tettstedene i kommunen. Det etableres en ny, stor barneskole på Lena som skal erstatte barneskolene i Kolbu, Hoffsvangen og Vilberg. De to andre barneskolene ligger sentralt i tettstedene Kapp og Skreia. Barnehagestruktur er lik i alle alternativer – 5 kommunale barnehager, dvs. en barnehage mindre enn i dagens struktur.

Vurderingen tar utgangspunkt i evnen til å sikre robuste profesjonsfellesskap og et likeverdig tilbud når ressursene samles i tre barneskoler.

Styrker (S)
Høyere tjenestekvalitet og læringsutbytte: • Sterke fagmiljøer gir bedre kompetansematch og økt læringsprogresjon • Stabile lærerteam og en mer enhetlig pedagogisk praksis • Muligheter for fagspesialisering for ansatte • Sikrer høyere kompetanse på hver enkelt skole Styrket spesialpedagogikk og ITO: • Økt kapasitet og robusthet i de spesialpedagogiske teamene • God kapasitet til differensiering og tilpasset opplæring • Bedre forutsetninger for å håndtere barn med sammensatte behov • Desentralisert ITO styrkes gjennom høyere kompetanse på hver skole Likeverdig tilbud uavhengig av bosted: • Færre og større enheter gir bedre forutsetninger for at elever får tilgang til samme faglige bredde, spesialrom og pedagogiske ressurser Ansatte og arbeidsmiljø: • Større enheter gir større fleksibilitet i oppfyllelse av bemannings- og pedagognormer • Attraktive fagmiljø styrker rekruttering • Mindre sårbarhet ved fravær Tidlig innsats (BTI): • Færre enheter gir et bedre grunnlag for koordinert innsats og oppfølging på lavest effektive nivå i tråd med BTI-modellen

Svakheter (W)
Læringsutbytte og læringsmiljø • Risiko for svekket kvalitet i lange overgangsperioder

- Brudd i relasjoner kan påvirke læring negativt

Tjenestekvalitet

- Kvaliteten kan bli ujevn i gjennomføringsfasen på grunn av midlertidighet og organisasjonsendringer

Spesialpedagogikk og ITO

- Risiko for redusert kontinuitet i oppfølging i overgangsperioder
- Sårbare elever kan få svekket tilbud dersom relasjoner brytes

Ansatte og arbeidsmiljø

- Økt kompleksitet i organisering
- Langvarig omstilling gir risiko for sykefravær, turnover og redusert kapasitet

Muligheter (O)

Læringsutbytte og kvalitet

- Mulighet for økt læringstrykk gjennom mer systematisk oppfølging av elevresultater
- Bedre bruk av data (kartlegging, vurdering) i utvikling av undervisning

Profesjonsfellesskap

- Etablere sterke profesjonsfellesskap med: felles planlegging, kollegaveiledning, deling av undervisningsopplegg
- Utvikle spesialiserte roller (fagkoordinatorer, spes.ped-ressurser)

Ansatte og arbeidsmiljø

- Bedre karriereveier for lærere
- Økt mulighet for faglig utvikling og videreutdanning
- Større fagmiljø gir bedre støtte og mindre belastning på enkeltlærere

Tjenestekvalitet

- Mer effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier)
- Bedre koordinering rundt elever med behov

Spesialpedagogikk og ITO

- Mulighet for å bygge sterke fagteam rundt elever med sammensatte behov
- Bedre kvalitet i sakkyndighetsarbeid og oppfølging

Læringsmiljø

- Større fleksibilitet til å organisere trygge elevgrupper
- Bedre mulighet for forebygging av utenforskap gjennom variasjon i elevmiljø

Strategisk utvikling

- Mulighet for å etablere en tydelig kommunal kvalitetsmodell
- Bedre grunnlag for innovasjon og utviklingsprosjekter
- Mulighet for å bygge "helt nye" skolemiljø og kultur fra start (Lena)
- Stor gevinst i sluttfasen når strukturen er stabilisert

Trusler (T)

Læringsutbytte

- Langvarig overgang og utbyggingsperiode kan gi vedvarende kvalitetsdipp

Spesialpedagogikk

- Økende behov hos elevene kan bli svært krevende å håndtere i de ustabile periodene som følger av en etappevis overgangsperiode/ utbygging, noe som særlig kan ramme sårbare elever

Ansatte

- Endringstretthet i overgangsfasen kan føre til at kommunen mister nøkkelkompetanse dersom ansatte søker seg bort på grunn av uforutsigbarhet og høy arbeidsbelastning

Ledelse og organisering

- Krever sterk og stabil ledelse over lang tid
- Manglende gjennomføringsevne kan hindre realisering av gevinster

Alternativ 1 gir svært gode faglige forutsetninger i sluttbildet. Samlingen i færre og større skoler gir lærere og fagpersoner et vesentlig bredere kollegium innenfor samme trinn og fag. Dette skaper gode forutsetninger for systematisk profesjonsutvikling, felles planlegging og erfaringsdeling, noe som løfter den generelle undervisningskvaliteten og læringstrykket for elevene.

Alternativet gir betydelige stordriftsfordeler innen spesialpedagogikk og tilpasset opplæring. Med større fagmiljøer kan det bygges kapasitet til robuste, desentraliserte spesialpedagogiske team (ITO) og tverrfaglige støttefunksjoner på de tre skolene. Dette gjør organisasjonen bedre rustet til å håndtere barn med sammensatte og komplekse behov, samtidig som ressursutnyttelsen knyttet til støttetjenester som PPT og helsesykepleier blir mer effektiv. Færre og større enheter sikrer også at alle elever, uavhengig av bosted, får tilgang til samme faglige bredde og moderne pedagogiske fasiliteter.

På et organisatorisk nivå gir alternativ 1 en robust struktur i sluttbildet. Større fagmiljøer gjør bemanningsutnyttelsen vesentlig mer fleksibel i henhold til bemannings- og pedagognormer, og reduserer sårbarheten ved sykefravær og lærerutskifting. Stabile lærerteam og en mer enhetlig pedagogisk praksis på tvers av klassetrinn bidrar til forutsigbarhet for både elever og foresatte. Etableringen av en ny storskole på Lena gir en mulighet til å utvikle sterke fagmiljøer, felles pedagogisk praksis og et læringstilbud med høy kvalitet for alle elever.

Svakheten ved alternativet er den lange og komplekse gjennomføringsfasen.

Utbyggingsperioden frem mot 2039 medfører en langvarig periode med organisatorisk midlertidighet og gjentatte flytteprosesser. Det er risiko for at kvaliteten i undervisningen svekkes på kort sikt på grunn av endringstretthet, sykefravær og turnover blant ansatte. For sårbare elever kan brudd i relasjoner og flytting mellom lokasjoner påvirke læringsutbyttet negativt i overgangsperioden.

For å hente ut faglige gevinster ved alternativ 1, må kommunen etablere gode overgangsstrukturer som trygger læringsmiljøet og opprettholder kontinuiteten i oppfølgingen av sårbare elever gjennom de ulike bygge- og flyttefasene. Ved god håndtering av overgangsfasen, vil alternativ 1 kunne bli den mest robuste og bærekraftige modellen for høy pedagogisk kvalitet og et likeverdig skoletilbud i Østre Toten på lang sikt.

2.2. SWOT-analyse: alternativ 2a

Alternativ 2a innebærer at barneskoletilbudet organiseres ved fire enheter på Skreia, Kolbu, Kapp og Hoffsvangen. Skreia barneskole etableres i tråd med kommunestyrets vedtak, og erstatter nåværende Stange og Totenviken skoler. Kolbu barneskole og Hoffsvangen barneskole utvides for å sikre nødvendig kapasitet, grunnet nedleggelse av Vilberg skole. På Kapp samles Kapp og Nordli skoler i én felles barneskole gjennom utvidelse av dagens Kapp barneskole.

Dette alternativet viderefører en mer desentralisert struktur med fire barneskoler, og innebærer færre strukturelle endringer enn de øvrige alternativene. Løsningen gir høy grad av stabilitet i læringsmiljø og organisasjon, noe som bidrar til forutsigbarhet og kontinuitet i tjenestene. Samtidig gir strukturen svakere forutsetninger for å bygge robuste fagmiljøer og sikre et likeverdig tilbud med tilstrekkelig kapasitet til å møte framtidige behov.

Styrker (S)

Læringsmiljø og relasjoner:

- Stabilitet i relasjoner og elevgrupper
- Forutsigbar kvalitet og kontinuitet i oppfølgingen av elevene, noe som er spesielt viktig for trygghet og mestring

Likeverdig tilbud

- God geografisk spredning av barneskoler

Spesialpedagogikk og ITO

- Alternativet ivaretar nærhet til eleven, noe som vurderes som positivt for det spesialpedagogiske tilbudet og den individuelle oppfølgingen (ITO) på kort sikt

Ansatte

- Mindre omstillingspress gir de ansatte bedre arbeidsmiljø og ro til å fokusere på kjerneoppgavene

Svakheter (W)

Fagmiljø

- Mindre robuste fagmiljøer enn ved alternativ 1 og 3
- Mindre enheter gir færre kollegaer per fag og reduserer muligheten for faglig samarbeid, erfaringsdeling og utvikling av profesjonsfellesskap
- Det er vanskeligere å dekke hele bredden av fag og spesialkompetanse, særlig ved mindre enheter. Dette kan påvirke kvaliteten i undervisningen.

Likeverdig tilbud

- Risiko for ulik kvalitet mellom skoler avhengig av kompetanse og skolestørrelse

Spesialpedagogikk og ITO

- Fragmentert kompetanse

Muligheter (O)

Læringsutbytte og kvalitet

- Mulighet for økt læringstrykk gjennom mer systematisk oppfølging av elevresultater
- Bedre bruk av data (kartlegging, vurdering) i utvikling av undervisning

Profesjonsfellesskap

- Etablere sterke profesjonsfellesskap med felles planlegging, kollegaveiledning og deling av undervisningsopplegg
- Utvikle spesialiserte roller (fagkoordinatorer, spes.ped-ressurser)

Ansatte og arbeidsmiljø

- Bedre karriereveier for lærere
- Økt mulighet for faglig utvikling og videreutdanning
- Større fagmiljø gir bedre støtte og mindre belastning på enkeltlærere

Tjenestekvalitet

- Mer effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier)
- Bedre koordinering rundt elever med behov

Spesialpedagogikk og ITO

- Mulighet for å bygge sterke fagteam rundt elever med sammensatte behov
- Bedre kvalitet i sakkyndighetsarbeid og oppfølging

Læringsmiljø

- Større fleksibilitet til å organisere trygge elevgrupper
- Bedre mulighet for forebygging av utenforskap gjennom variasjon i elevmiljø

Strategisk utvikling

- Mulighet for å etablere en tydelig kommunal kvalitetsmodell
- Bedre grunnlag for innovasjon og utviklingsprosjekter
- Mulighet for å kombinere nærhet og kvalitet gjennom sterke nettverk mellom skolene
- Mindre endringspress gir rom for kontinuerlig pedagogisk utvikling

Trusler (T)

Tjenestekvalitet

- Risiko for økende forskjeller mellom skoler
- Overganger kan påvirke elevenes motivasjon
- Ulik kompetanse og kapasitet kan føre til et mer ujevnt tilbud, noe som utfordrer prinsippet om likeverdig opplæring
- Mindre effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier)

Ansatte

- Rekrutteringsutfordringer i små fagmiljøer
- Færre muligheter for faglig fordypning og spesialisering
- Krever god ledelse av prosesser og ivaretagelse av ansatte ved sammenslåing av ansattgrupper

Spesialpedagogikk og ITO

- Utfordrende å koordinere innsats rundt elever med sammensatte behov

Hovedstyrken ved alternativ 2a ligger i den høye graden av stabilitet, ro og forutsigbarhet det gir i læringsmiljøet og organisasjonen på kort og mellomlang sikt. Ved at skoleenhetene opprettholdes der de er, minimeres omstillingspresset for både elever og ansatte. Lærerne får arbeidsro til å fokusere på sine kjerneoppgaver og pedagogiske utvikling, uten forstyrrelser fra krevende og gjentatte flytteprosesser.

De mindre og mer oversiktlige skolene i alternativ 2a legger til rette for stabile relasjoner, tett oppfølging og god samhandling mellom elever, lærere og foresatte. Lærere i mindre enheter har ofte god oversikt over den enkelte elevs trivsel, faglige progresjon og behov, noe som fremmer tidlig innsats og trygge rammer. Videreføringen av fire eksisterende barneskoler bevarer også det nære fysiske og faglige samarbeidet mellom barnehagene og nærskolene, noe som sikrer en trygg og gjenkjennelig overgang til skolehverdagen for de yngste barna.

Svakheten ved alternativ 2a er at strukturen i mindre grad oppnår de fagmessige robusthets- og stordriftsfordelene, sammenlignet med 3-skolealternativer. Mindre enheter innebærer at lærerne får færre fagfeller å samarbeide med på samme trinn og i

enkelte fag. Dette gir færre muligheter for faglig utvikling, samarbeid og erfaringsdeling. Samtidig blir skolene i dette alternativet mer sårbare ved fravær og turnover enn skolene i 3-skolealternativene, fordi kompetanse og ressurser er fordelt på flere enheter.

Alternativ 2a utfordrer kommunens ambisjon om å sikre et fullt ut likeverdig opplæringstilbud over tid. Med ressursene fordelt på fire, og ikke tre, fagmiljøer blir den spesialpedagogiske kapasiteten (ITO) mer fragmentert.

SWOT-analysen viser likevel at alternativ 2a gir rom for systematisk kvalitetsutvikling dersom rammebetingelsene utnyttes riktig. Fordi organisasjonen slipper krevende strukturelle omstillinger, kan ressursene rettes mot pedagogisk innhold, oppfølging av læringsresultater og systematisk bruk av kartleggingsdata. Kommunen kan kompensere for faglige sårbarheter ved å etablere forpliktende nettverk og samarbeidsstrukturer på tvers av de fire skolene, der spesialisert kompetanse og undervisningsressurser deles systematisk.

Samlet sett representerer alternativ 2a et valg der umiddelbar trygghet, geografisk nærhet og organisatorisk stabilitet prioriteres. Alternativet gir gode forutsetninger for å oppnå en jevn og likeverdig pedagogisk kvalitet på tvers av alle skolene, men dette forutsetter en mer aktiv kommunal styring og forsterket koordinering mellom virksomhetene.

2.3. SWOT-analyse: alternativ 2b

Alternativ 2b innebærer at barneskoletilbudet organiseres ved fire enheter på Skreia, Kolbu, Kapp og Nordlia. Skolene i Lena-området (Hoffsvangen og Vilberg) legges ned, og elevene herfra fordeles mellom Kolbu, Skreia og Kapp skoler. Nordli skole fortsetter som en selvstendig enhet med omtrent dagens kapasitet. Dette alternativet opprettholder desentralisert drift i nordre del av kommunen, men fjerner barneskolen fra Lena. Strukturen gir tre relativt robuste barneskoler på Skreia, Kapp og Kolbu, mens Nordli skole videreføres med om lag 100 elever.

Vurderingen tar utgangspunkt i evnen til å sikre robuste profesjonsfellesskap og et likeverdig tilbud når ressursene fordeles på fire enheter, der én enhet (Nordli) er betydelig mindre enn de øvrige.

Styrker (S)

Læringsmiljø og relasjoner:

- Større skoler gir sterkere fagmiljø og flere kolleger innen samme fag og trinn
- Større og mer mangfoldige læringsmiljøer på Kapp, Kolbu og Skreia barneskoler
- Stabilitet i relasjoner og elevgrupper, særlig for elever i Nordli skole
- Forutsigbarhet for ansatte og elever ved Nordli som slipper omstilling til et nytt og større miljø på Kapp
- Mindre omstillingspress for personalet på Nordli skole gir ro til å fokusere på kjerneoppgavene
- Et mindre skolemiljø på Nordli gjør det lettere å følge opp hver elev og bygge gode relasjoner mellom elever og ansatte

Spesialpedagogikk og ITO

- Større fleksibilitet i organisering av spesialundervisning og tilpasset opplæring – på de største skolene
- Alternativet ivaretar nærhet til eleven, særlig i nordre del av kommunen - noe som vurderes som positivt for det spesialpedagogiske tilbudet og den individuelle oppfølgingen (ITO) på kort sikt
- Liten skole kan gjøre det enklere å oppdage utfordringer tidlig

Ansatte

- Bedre mulighet for spesialisering blant lærere på de tre større skolene
- Mindre sårbarhet ved sykefravær og rekrutteringsutfordringer – på de større skolene
- Mindre omstillingspress for personalet i Nordli gir ro til å fokusere på kjerneoppgavene

Svakheter (W)

Fagmiljø

- Store ulikheter i dimensjonering av fag- og læringsmiljøer: en skole med ca 100, mens de tre andre skolene vil ha mellom 240 og 300 elever
- Mindre robuste miljøer enn ved alternativ 1 og 3
- Ulike rammevilkår mellom skolene kan gi ulik kvalitet i opplæringstilbudet. Størrelsen på skolene påvirker muligheten til å tilby faglige ressurser, spesialkompetanse og fleksible læringsarenaer
- Mindre enheter gir færre kollegaer per fag og reduserer muligheten for faglig samarbeid, erfaringsdeling og utvikling av profesjonsfellesskap
- Det er vanskeligere å dekke hele bredden av fag og spesialkompetanse, særlig ved mindre enheter. Dette kan påvirke kvaliteten i undervisningen

Likeverdig tilbud

- Forskjeller i skolestørrelse kan gjøre det mer krevende å sikre et likeverdig opplæringstilbud og lik kvalitet på tvers av skolene
- Risiko for sammenslåtte klasser ved små elevkull
- Færre elever gir mindre variasjon i sosiokulturelle læringssettinger

Spesialpedagogikk og ITO

- Fragmentert kompetanse
- Begrenset kapasitet ved økende behov for spesialpedagogikk og ITO

Ansatte og arbeidsmiljø

- Mindre fleksibilitet i oppfyllelse av bemannings- og pedagognormer

- Den minste skolen vil være mer sårbar ved fravær og turnover. Tap av nøkkelpersonell kan få større konsekvenser for undervisningstilbudet og oppfølgingen av elevene
- Ulikt ledesspenn mellom skolene. Rektorene vil få ansvar for organisasjoner av forskjellig størrelse og kompleksitet, noe som kan gi ulike forutsetninger for ledelse og utviklingsarbeid

Muligheter (O)

Læringsutbytte og kvalitet

- Mulighet for økt læringstrykk gjennom mer systematisk oppfølging av elevresultater
- Bedre bruk av data (kartlegging, vurdering) i utvikling av undervisning

Profesjonsfellesskap

- Mulighet for å kompensere for små fagmiljøer ved å samarbeide mer på tvers av skolene.
- Etablere sterke profesjonsfellesskap med felles planlegging, kollegaveiledning og deling av undervisningsopplegg
- Utvikle spesialiserte roller (fagkoordinatorer, spes.ped-ressurser) – og dele ressursene på tvers av skoler

Ansatte og arbeidsmiljø

- Økt mulighet for faglig utvikling og videreutdanning
- Større fagmiljø i 3 av 4 skoler gir bedre støtte og mindre belastning på enkeltlærere

Tjenestekvalitet

- Mer effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier)
- Bedre koordinering rundt elever med behov

Spesialpedagogikk og ITO

- Mulighet for å bygge sterke fagteam rundt elever med sammensatte behov
- Bedre kvalitet i sakkyndighetsarbeid og oppfølging

Læringsmiljø

- Større fleksibilitet til å organisere trygge elevgrupper
- Små elevgrupper kan gi økt trygghet, tilhørighet og oversikt i skolemiljøet
- Bedre mulighet for forebygging av utenforskap gjennom variasjon i elevmiljø

Strategisk utvikling

- Mulighet for å etablere en tydelig kommunal kvalitetsmodell
- Bedre grunnlag for innovasjon og utviklingsprosjekter
- Mulighet for å kombinere nærhet og kvalitet gjennom sterke nettverk mellom skolene
- Mindre endringspress gir rom for kontinuerlig pedagogisk utvikling

Trusler (T)

Tjenestekvalitet

- Ulike rammebetingelser kan føre til økte forskjeller i læringsmiljø og elevtilbud mellom skolene
- Ulik kompetanse og kapasitet kan føre til et mer ujevnt tilbud, noe som utfordrer prinsippet om likeverdig opplæring
- Mindre effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier, osv.)
- Store organisatoriske endringer kan gi midlertidig kvalitetsnedgang i overgangsfasen
- Dersom forventede økonomiske gevinster uteblir, kan kvalitetsutvikling bli vanskeligere å finansiere
- Foresatte søker sine barn til Kapp på tross av opprettholdelse av Nordli skole – påvirker gruppestørrelser og ressursbruk
- Stor ubalanse i dimensjonering av læringsmiljøene utfordrer mål om et likeverdig pedagogisk tilbud
- Risiko for at små elevkull begrenser mulighetene for fleksibel organisering, gruppedeling og tilpasset opplæring

Ansatte

- Rekrutteringsutfordringer til små fagmiljøer
- Risiko for at den minste skolen gradvis får smalere kompetansebase
- Færre muligheter for faglig fordypning og spesialisering
- Risiko for at ressursbruk og kompetanse blir mindre effektivt utnyttet enn i større og mer likeverdige enheter

Spesialpedagogikk og ITO

- Utfordrende å koordinere innsats rundt elever med sammensatte behov – spesielt på liten skole
- Krevende å opprettholde god og riktig kompetanse i den minste skolen – særskilt sårbare elever kan få et forringet tilbud sammenlignet med tilbudet ved større skoler

Alternativ 2b representerer et kompromiss mellom ønsket om større fagmiljøer og ønsket om å opprettholde nærscole i områder med mange barnefamilier.

Overgangen fra 0-alternativet til alternativ 2b gir et tydelig potensial for styrket pedagogisk kvalitet, særlig gjennom utviklingen av større og mer robuste fagmiljøer ved Skreia, Kapp og Kolbu skolene. Flere lærere på samme trinn og innen samme fag gir bedre muligheter for faglig samarbeid, erfaringsdeling og profesjonsutvikling. Dette styrker grunnlaget for spesialisering, systematisk kvalitetsutvikling og tilpasset opplæring, og kan bidra til økt læringsutbytte for en stor del av kommunens elever.

Den minste skolen representerer både en styrke og en sårbarhet. Skolen kan tilby nærhet, oversiktlige forhold og tett oppfølging av den enkelte elev, noe som kan styrke trygghet, tilhørighet og samarbeid med foresatte. Sårbarheten ligger i at skolen i liten grad vil få et større elevgrunnlag som følge av omorganiseringen. Nærskoleprinsippet innebærer at elever fra Hoffsvangen og Vilberg i hovedsak fordeles mellom Kapp, Kolbu og Skreia. Kommunen vil derfor fortsatt ha en liten skole med begrenset fagmiljø,

mindre fleksibilitet i bemanning og større sårbarhet ved fravær, turnover og endringer i elevgrunnet.

På et overordnet nivå innebærer alternativet en struktur med betydelige forskjeller i skolestørrelse. Mens tre skoler vil ha mellom 240 og 300 elever, vil Nordli skole være vesentlig mindre. Dette gir ulike forutsetninger for å utvikle robuste profesjonsfellesskap, opprettholde faglig bredde og håndtere komplekse elevsaker. Sammenlignet med alternativer med tre barneskoler blir ressursene også mer spredt, noe som reduserer fleksibiliteten og gjør det mer krevende å utnytte spesialisert kompetanse på tvers av organisasjonen.

Den store forskjellen i skolestørrelse kan også gi utfordringer knyttet til ressursutnyttelse på kommunenivå. Selv om Nordli skole har et betydelig lavere elevtall enn de øvrige skolene, vil skolen fortsatt ha behov for et minimum av ledelsesressurser, lærerkompetanse, spesialpedagogiske ressurser og støttefunksjoner for å ivareta lovpålagte oppgaver og sikre et forsvarlig opplæringstilbud. Dette kan innebære at ressursinnsatsen per elev blir høyere ved den minste skolen enn ved de øvrige skolene. Konsekvensen kan være mindre fleksibilitet i den samlede ressursfordelingen og redusert mulighet til å hente ut de stordriftsgevinstene som ligger i de øvrige strukturalternativene.

Alternativet utfordrer også ambisjonen om et likeverdig opplæringstilbud. Risikoen er ikke nødvendigvis lavere kvalitet ved Nordli skole, men at kvaliteten blir mer personavhengig og sårbar. De større skolene vil kunne etablere mer robuste fagteam, spesialiserte funksjoner og fleksible organisasjonsformer, mens Nordli skole i større grad vil være avhengig av enkeltpersoners kompetanse og kapasitet.

Samtidig viser SWOT-analysen flere utviklingsmuligheter. Kommunen kan kompensere for forskjellene mellom skolene gjennom forpliktende samarbeid, felles pedagogiske satsinger og systematisk kompetansedeling. Kommunale fagnettverk, delte spesialpedagogiske ressurser og felles planlegging kan bidra til at alle skolene får tilgang til nødvendig kompetanse og støtte.

Den langsiktige bærekraften i alternativet vil være avhengig av kommunens evne til å utvikle og styre sterke samarbeidsstrukturer og ett samlet profesjonsfellesskap på tvers av skolene. Forskjellene i størrelse, kapasitet og kompetanse må aktivt kompenseres

gjennom felles systemer og prioriteringer. Uten dette er det risiko for at ulikhetene mellom skolene øker over tid, og at håndteringen av spesialpedagogiske behov, rekruttering og fagutvikling blir mer krevende.

Samlet sett innebærer alternativ 2b en balansering mellom lokal nærhet og robuste fag- og læringsmiljøer. Alternativet gir mulighet til å opprettholde nærscole i Nordlia samtidig som tre av skolene får et elevgrunnlag som styrker de pedagogiske og organisatoriske forutsetningene. Alternativet krever imidlertid et målrettet arbeid for å sikre likeverdig kvalitet, tilgang til kompetanse og et tett samarbeid mellom skolene.

2.4. SWOT-analyse: alternativ 3

Dette alternativet innebærer en samling av barneskolestrukturen i tre større enheter på Kolbu, Skreia og Kapp. Hensikten er å styrke pedagogisk kvalitet gjennom mer robuste fagmiljøer, bedre ressursutnyttelse og økt kapasitet til å møte framtidige behov i tjenestene.

Alternativet gir gode forutsetninger for sterke profesjonsfellesskap, høy faglig kvalitet og et mer likeverdig tilbud til elevene. Samtidig innebærer løsningen en omstillingsfase med behov for tydelig ledelse og god organisering for å sikre stabilitet, ivareta ansatte og opprettholde kvaliteten i undervisningen gjennom endringsperioden.

Alternativ 1 er svært lik alternativ 3 når det gjelder faglighet og pedagogisk kvalitet. Alternativene er også relativt like når det gjelder overgangsperiode, for begge inkluderer etablering av storskole som samler elever fra flere nåværende skoler (Kapp barneskole i alternativ 3).

Styrker (S)

Høyere tjenestekvalitet og læringsutbytte:

- Sterke profesjonsfellesskap og kompetansemiljø
- Stabile lærerteam og en mer enhetlig pedagogisk praksis
- Muligheter for fagspesialisering for ansatte
- Sikrer høyere kompetanse på hver enkelt skole

Styrket spesialpedagogikk og ITO:

- Økt kapasitet og robusthet i de spesialpedagogiske teamene
- God kapasitet til differensiering og tilpasset opplæring
- Bedre forutsetninger for å håndtere barn med sammensatte behov

- Desentralisert ITO styrkes gjennom høyere kompetanse på hver skole

Likeverdig tilbud uavhengig av bosted:

- Færre og større enheter gir bedre forutsetninger for at elever får tilgang til samme faglige bredde, spesialrom og pedagogiske ressurser

Ansatte og arbeidsmiljø:

- Fleksibilitet i bemanning og mindre sårbarhet
- Større fleksibilitet i oppfyllelse av bemannings- og pedagognormer
- Attraktive fagmiljø styrker rekruttering
- Mindre sårbarhet ved fravær

Tidlig innsats (BTI):

- Færre enheter gir et bedre grunnlag for samordning av tjenester og forebygging

Svakheter (W)

Læringsutbytte og læringsmiljø

- Risiko for svekket kvalitet i lange overgangsperioder (Kapp)
- Brudd i relasjoner kan påvirke læring negativt

Tjenestekvalitet

- Ujevn kvalitet mellom skolene – fare for forskjeller i tilbud og kvalitet
- Den minste skolen kan få begrenset fagmiljø, færre spesialister og mindre fleksibilitet
- Kvaliteten kan bli ujevn også i gjennomføringsfasen på grunn av midlertidighet og organisasjonsendringer

Spesialpedagogikk og ITO

- Risiko for redusert kontinuitet i oppfølging i overgangsperioder
- Sårbare elever kan få svekket tilbud dersom relasjoner brytes

Ansatte og arbeidsmiljø

- Mindre fleksibilitet i småskolen: sårbarhet ved fravær, få kollegaer å samarbeide med på samme trinn/ fag
- Økt kompleksitet i organisering
- Langvarig omstilling gir risiko for: sykefravær, turnover, og redusert kapasitet

Muligheter (O)

Læringsutbytte og kvalitet

- Færre skoler gjør det enklere å innføre felles pedagogisk plattform og jobbe strukturert med skoleutvikling
- Mulighet for økt læringstrykk gjennom mer systematisk oppfølging av elevresultater
- Bedre bruk av data (kartlegging, vurdering) i utvikling av undervisning

Profesjonsfellesskap

- Etablere sterke profesjonsfellesskap med: felles planlegging, kollegaveiledning, deling av undervisningsopplegg
- Utvikle spesialiserte roller (fagkoordinatorer, spes.ped-ressurser)

Ansatte og arbeidsmiljø

- Bedre karriereveier for lærere
- Økt mulighet for faglig utvikling og videreutdanning
- Større fagmiljø gir bedre støtte og mindre belastning på enkeltlærere

Tjenestekvalitet

- Mer effektiv bruk av støttetjenester (PPT, helsesykepleier)
- Bedre koordinering rundt elever med behov

Spesialpedagogikk og ITO

- Mulighet for å bygge sterke fagteam rundt elever med sammensatte behov
- Bedre kvalitet i sakkyndighetsarbeid og oppfølging

Læringsmiljø

- Større fleksibilitet til å organisere trygge elevgrupper
- Bedre mulighet for forebygging av utenforskap gjennom variasjon i elevmiljø

Strategisk utvikling

- Mulighet for å etablere en tydelig kommunal kvalitetsmodell
- Bedre grunnlag for innovasjon og utviklingsprosjekter
- Mulighet for å bygge "helt nye" skolemiljø og kultur fra start (Lena)
- Stor gevinst i slutfasen når strukturen er stabilisert

Trusler (T)

Læringsutbytte

- Langvarig overgang og utbyggingsperiode kan gi vedvarende kvalitetsdipp
- Overganger kan påvirke elevenes motivasjon
- Skoler får ulik elevsammensetning, det vil kunne påvirke læringsmiljø og resultater

Spesialpedagogikk

- Økende behov hos elevene kan bli svært krevende å håndtere i de ustabile periodene som følger av en etappevis overgangsperiode/ utbygging, noe som særlig kan ramme sårbare elever

Ansatte

- Overgangsproblemer: uro i personalgruppa, kulturkollisjoner mellom skolene
- Belasting i overgangsperioden som også kan føre til tap av nøkkelkompetanse – der ansatte søker seg bort

Ledelse og organisering

- Krever sterk og stabil ledelse over lang tid
- Manglende gjennomføringsevne kan hindre realisering av gevinster

Alternativ 3 gir svært gode forutsetninger for et løft i den pedagogiske kvaliteten på sikt. Ved å samle elev- og lærerressursene i tre solide enheter skapes det store, bærekraftige profesjonsfellesskap. Dette gir gode forutsetninger for en sterk delingskultur, systematisk kollegaveiledning, god kompetansematch og faglig spissing.

Større enheter gir også mulighet til å bygge sterke og tverrfaglige fagteam (ITO) rundt elever med komplekse behov, gir en mer effektiv og koordinert utnyttelse av kommunale støttetjenester som PPT og helsesykepleier og bedre bruk av BTI-handlingsveilederen.

Organisatorisk utmerker alternativ 3 seg ved at det realiserer de faglige og strukturelle gevinstene vesentlig raskere enn Alternativ 1. Fordi omstillingen gjennomføres i færre og mer konsentrerte faser uten langvarige etappeutbygginger, oppnår kommunen en stabil sluttstruktur på et tidligere tidspunkt. Færre enheter gjør det også enklere for skoleeier å etablere en felles pedagogisk plattform og drive samordnet organisasjonsutvikling.

Den største utfordringen ved alternativ 3 er knyttet til den høye intensiteten i selve overgangsfasen. Å samle flere store elev- og personalgrupper i løpet av kort tid (særlig ved den omfattende utvidelsen av Kapp skole) krever en stor organisatorisk kapasitet. Prosessen innebærer risiko for uro i læringsmiljøet, kulturkollisjoner mellom personalgrupper og midlertidig tap av læringstrykk i sammenslåingsperiodene. I tillegg kan brudd i etablerte relasjoner og økt kompleksitet i organiseringen skape usikkerhet, endringstretthet og fare for at nøkkelkompetanse søker seg bort.

For å lykkes med alternativ 3 må kommunen ha tydelig og trygg ledelse gjennom hele omstillingsprosessen. Det vil være viktig å arbeide systematisk med å bygge felles kultur, gode relasjoner og en felles pedagogisk praksis ved de nye skolene. Det vil også være viktig å følge opp elever tett gjennom omstillingsperioden, slik at alle opplever trygghet, tilhørighet og gode læringsvilkår i større skolemiljøer.

Samlet sett gir alternativ 3 et svært sterkt grunnlag for langsiktig pedagogisk kvalitet, faglige stordriftsfordeler og likeverdige oppvekstvilkår i Østre Toten. Alternativets

suksess vil være avhengig av effektiv håndtering av omstillings- og sammenslåingsprosessen.

2.5. Sammenlignende analyse av alternativene

Hovedforskjellen mellom alternativene ligger i avveiningen mellom langsiktig faglig kvalitet og robusthet i profesjonsfellesskapene på den ene siden, og stabilitet, forutsigbarhet og redusert omstillingsbelastning i overgangsperioden på den andre.

Alternativ 1 og alternativ 3 er best på langsiktig pedagogisk kvalitet, faglig bredde og ITO-robusthet. Disse alternativene samler ressursene i tre større enheter, noe som gir de aller beste forutsetningene for å bygge robuste profesjonsfellesskap og sikre et likeverdig opplæringstilbud. Større skoler gir lærere flere kolleger på samme trinn og fagfelt, noe som stimulerer til en systematisk delingskultur, felles planlegging og vesentlig mindre sårbarhet ved fravær. Dessuten styrkes kapasiteten og robustheten i de spesialpedagogiske teamene (ITO), noe som gjør skolene langt bedre rustet til å håndtere en økende andel barn med komplekse og sammensatte behov. Alternativ 3 realiserer disse faglige gevinstene vesentlig raskere enn alternativ 1, siden omstillingen skjer i færre, men mer konsentrerte og intensive faser.

Alternativ 2a er best på kortsiktig stabilitet, relasjonskontinuitet og kortsiktig trygghet. Dette alternativet minimerer omstillingsbelastningen og gir den mest skånsomme overgangsperioden for både elever og ansatte, samtidig som det best bevarer etablerte relasjoner og nærscoleprinsippet i hverdagen.

Alternativ 2b er best som en kompromissløsning mellom faglig styrke og lokal tilhørighet. Alternativet etablerer tre robuste og mangfoldige læringsmiljøer på Kapp, Kolbu og Skreia, samtidig som det skåner barnefamiliene i Nordlia ved å beholde nærskolen deres, selv om dette opprettholder en sårbar ubalanse i skolestørrelse på kommunenivå.

De største svakhetene i alternativene er knyttet til enten manglende robusthet i skolestrukturen eller omfattende omstillingsbelastninger. Alternativ 2a reduserer antall barneskoler til fire, men oppnår i mindre grad de robusthets- og stordriftsgevinstene som alternativene med tre barneskoler gir. Alternativ 2b har i tillegg en ekstra utfordring

knyttet til stor forskjell i dimensjonering mellom skolene (en liten skole i Nordlia). Dette kan på sikt gi ulik robusthet og ulike rammevilkår for elevene i kommunen.

Alternativ 1 og 3 har en annen type svakhet, nemlig omfanget av omstillingen. I alternativ 1 er den største utfordringen at utbygging og strukturendringer vil pågå over svært lang tid, noe som kan skape langvarig uro for både elever og ansatte. Flere elevkull kan bli berørt av flytting, overgangsordninger og midlertidige løsninger før strukturen er ferdig etablert. Alternativ 3 gir de mest robuste skolene på sikt, men innebærer en omfattende omstilling på kort sikt. Flere store elev- og personalgrupper skal samles i løpet av en relativt kort periode, noe som øker risikoen for uro i læringsmiljøet og krevende overgangsprosesser.

Den sammenlignende analysen av de faglige og pedagogiske konsekvensene viser at valget av fremtidig skolestruktur krever en direkte avveining mellom langsiktig robusthet i fagmiljøene og umiddelbar stabilitet i elevenes hverdag.

Tabellen nedenfor gir en samlet oversikt over hvordan de ulike kriteriene er vurdert i hvert alternativ.

Tabell 1 Pedagogisk kvalitet og faglighet: sammenligning av alternativene

Tema	Alternativ 1 (Lena, Skreia, Kapp)	Alternativ 2a (Hoffsvangen/Lena , Skreia, Kolbu, Kapp)	Alternativ 2b (Nordli, Skreia, Kolbu, Kapp)	Alternativ 3 (Kolbu, Skreia, Kapp)
Læringsutbytte og kvalitet	★ Svært gode forutsetninger på sikt, men risiko i lang overgang	Stabilt nivå, men begrenset utviklingskraft	Styrket kvalitet på 3 skoler, men større variasjon og sårbarhet på den minste	★ Svært gode forutsetninger og raskere realisering
Fagmiljø og profesjonsfelleskap	★ Svært robuste fagmiljøer og god kompetansematch	Mindre robuste fagmiljøer	Robust på 3 skoler, men lite og sårbart fagmiljø på Nordli	★ Svært robuste og sterke fagmiljøer
Rekruttering og arbeidsmiljø	God rekruttering på sikt, men høy belastning i overgang	Stabilt arbeidsmiljø, men mindre attraktive fagmiljøer	Attraktivt på de tre største, men økt rekrutteringsrisiko på Nordli	God rekruttering og faglig attraktivitet, men belastning i omstilling
Likeverdig tilbud	★ Gode forutsetninger gjennom færre og større enheter	Noe risiko for variasjon mellom skolene	Størst risiko for ulikhet på grunn av ekstrem forskjell i skolestørrelse	★ Gode forutsetninger for likeverdig kvalitet

Læringsmiljø (elever)	Robuste elevmiljøer, men ustabilitet i overgangsfasen	★ Mest stabile og oversiktlige elevmiljøer over tid	Kombinerer større elevmiljøer med lite og oversiktig miljø på Nordli	Robuste elevmiljøer, men krever god organisering
Spesialpedagogikk og ITO	★ Høy kapasitet og robusthet, men sårbar i overgang	Mer fragmentert kapasitet	Gode team på de tre største, men svært sårbar ITO-kapasitet på Nordli	★ Svært god kapasitet og robusthet, men sårbar i overgang
Tidlig innsats (BTI)	★ God samordning og koordinering på sikt	Avhengig av lokal kapasitet og praksis	Avhengig av samarbeid og nettverk mellom de fire skolene	★ God samordning og effektiv koordinering
Tjenestekvalitet (samlet)	★ Høy og effektiv kvalitet på sikt	Jevn kvalitet, men lavere robusthet	God på de store, men mer sårbar og personavhengig på Nordli	★ Høy og effektiv kvalitet på sikt
Gjennomføring og risiko	Langvarig og kompleks overgangsrisiko	★ Lavest risiko og høy stabilitet	Ujevnt fordelt risiko og flere overganger for Lena-elevne	Langvarig og kompleks overgangsrisiko
Langsiktig bærekraft	★ Høy	Middels / usikker	Middels / usikker	★ Høy
Samlet vurdering	★ Høy kvalitet på sikt, men betydelig gjennomføringsrisiko	Best på stabilitet, men faglig svakere	Kompromiss mellom robusthet og nærhet, men gir ulik oppvekst- og tjenestekvalitet	★ Høy kvalitet på sikt, men betydelig gjennomføringsrisiko

2.6. Konklusjon

Argumentene for 3-skolealternativene handler i stor grad om robusthet og kraft i tjenesteproduksjonen; man bygger miljøer som tåler fravær og som kan drive systematisk utviklingsarbeid over tid. Argumentene for 4-skolealternativet handler primært om nærhet og oversiktighet, som i seg selv kan ha en verdi for trygghet, men som i et reint faglig perspektiv gir en skjørere organisasjon.

Valg av fremtidig barnehage- og skolestruktur innebærer en viktig avveining mellom langsiktig kvalitetsutvikling og kortsiktig stabilitet i tjenestene. Analysen viser at robuste fagmiljøer er avgjørende for å sikre høy kvalitet over tid, mens stabilitet i relasjoner og organisasjon er særlig viktig i gjennomføringsfasen. Samtidig er god ledelse, gjennomføringsevne og ivaretagelse av ansatte og elever kritiske forutsetninger uavhengig av valgt alternativ.

Alternativ 1 og alternativ 3 gir det største potensialet for et helhetlig kvalitetsløft, gjennom sterke fagmiljøer og bedre kapasitet til å møte framtidige behov. Alternativ 2a gir på sin side større stabilitet og forutsigbarhet i tjenestene, særlig på kort sikt. Alternativene 2a og 2b svakere forutsetninger for å utvikle robuste fagmiljøer og sikre et likeverdig kvalitetsnivå over tid.

Samlet sett viser analysen at alternativ 1 og 3 gir best grunnlag for høy pedagogisk kvalitet på sikt. For alle alternativene vil måloppnåelse forutsette tydelig strategisk ledelse, systematisk utviklingsarbeid og målrettede tiltak for å ivareta både ansatte og elever i omstillingsperioden.

3. Barnets beste

I arbeidet med ny barnehage- og skolestruktur er vurdering av barnets beste et grunnleggende og gjennomgående hensyn. Formålet med vurderingen er å sikre at behovene og interessene til barn og unge blir ivaretatt i beslutninger som direkte og indirekte påvirker deres hverdag og oppvekst.

Som kommune har vi et særlig ansvar for å legge til rette for en god og trygg oppvekst, der barn sikres gode arenaer for lek, læring, fritid og sosial tilhørighet, et kvalitativt godt barnehage- og skoletilbud samt nødvendig helsehjelp. Samtidig skal fellesskapets ressurser forvaltes på en måte som samlet sett kommer barn og unge til gode.

Kommunen har våren 2026 gjennomført en rekke medvirkningsaktiviteter. Barnas samlede budskap er at strukturer kan endres, så lenge trygghet, relasjoner og forutsigbarhet settes først. De viktigste prioriteringene fra barn og unge oppsummeres i fire punkter:

- **Trygghet og relasjoner:** tette, forutsigbare bånd til kjente voksne og lærere som ser dem og følger dem over tid.
- **Tilhørighet og vennskap:** bevaring av etablerte vennegrupper og klassefellesskap, noe barna opplever som viktigere enn bygningenes fysiske størrelse.
- **Voksenressurser og støtte:** tilstrekkelig voksentetthet samt tilgang til miljøarbeidere og helsesykepleiere for tidlig oppfølging.

-
- **Forutsigbarhet i overganger:** god informasjon, god tid og trygge rammer slik at uro ved omstilling minimeres.

Det er ikke mulig å fastsette generelle løsninger som fullt ut dekker hva som er til det beste for alle barn. Endringer i barnehage- og skolestrukturen kan oppleves som krevende for berørte barn og familier, og det er derfor avgjørende med gode prosesser, tydelig informasjon og tiltak som bidrar til trygghet og forutsigbarhet, særlig i overgangsfaser til ny barnehage eller skole.

Barnets beste er ikke ett enkelt hensyn, men en samlet vurdering av faktorer som påvirker barnas hverdag. Med utgangspunkt i det juridiske rammeverket og innspillene fra barn og unge, legges følgende tre vurderingskriterier til grunn for SWOT-analysene i dette kapitlet:

1. **Sosialt miljø og fellesskap:** elevenes mulighet til å finne venner, unngå utenforskap og oppleve tilhørighet i ulike gruppestørrelser.
2. **Trygghet, relasjoner og mestring:** hvordan fysiske rammer, gruppestørrelser, voksentetthet og stabilitet i relasjoner påvirker elevens mestring og opplevde trygghet.
3. **Hverdagslogistikk og lokal tilhørighet:** betydningen av reisevei, skoleskyss og tilgjengelig tid til lek, hvile og fritidsaktiviteter i nærmiljøet

Samtlige alternativer innebærer reduksjon i antall kommunale barnehager – fra seks til fem. Vurderingen av barnets beste ved en reduksjon fra seks til fem kommunale barnehager tar utgangspunkt i behovet for å sikre trygge relasjoner, stabile rammer og gode lek- og læringsmiljøer.

3.1. SWOT-analyse: overgang fra 6 til 5 kommunale barnehager

Barnets beste ivaretas gjennom trygge og kjente voksne som bidrar til stabile relasjoner og gir barnet opplevelsen av å bli sett, hørt og forstått. Gode relasjoner til både andre barn og voksne legger grunnlaget for vennskap, fellesskap og sosial trivsel. Lek er en sentral arena for barns utvikling og gir rom for mestring, læring og sosial samhandling.

Forutsigbare rammer og tydelig struktur skaper trygghet i hverdagen, mens varierte uteområder og tilgang til natur gir gode muligheter for utforskning, fysisk aktivitet og

læring. Inkludering, individuell tilrettelegging og arbeid i små grupper er viktige tiltak for å sikre at alle barn opplever tilhørighet og får støtte tilpasset egne behov.

Samtidig finnes det svakheter ved at barn fra én barnehage må inn i nye barnehager. Dette innebærer at barna må forholde seg til ukjente voksne og etablere nye vennskap i et nytt fellesskap. For mange barn kan dette føre til utrygghet i oppstartsfasen, særlig dersom de har stort behov for stabilitet, kjente relasjoner og forutsigbare omgivelser.

Endringen gir imidlertid også flere muligheter. Overgangen til nye barnehager kan gi barna anledning til å få nye venner og utvide sitt sosiale nettverk. Med godt planlagte overganger, tett samarbeid mellom barnehagene og tydelig informasjon til barn og foresatte, kan det skapes større forutsigbarhet og trygghet i overgangsfasen. Bedre bemanning gjennom hele dagen kan også gi økt voksenstøtte, flere trygge relasjoner og bedre forutsetninger for oppfølging av det enkelte barn.

Samtidig må man være oppmerksom på truslene som kan oppstå. Nye og ukjente ansatte og barn kan for noen føre til svekket trygghet og økt uro, særlig i starten. I tillegg kan mangelen på en barnehage i nærmiljøet oppleves som en belastning for både barn og familier, ved at den lokale tilhørigheten svekkes og hverdagslogistikken blir mer krevende. Disse forholdene understreker betydningen av gode overgangsprosesser, stabile voksenrelasjoner og tiltak som ivaretar barnas behov for trygghet og kontinuitet.

Styrker (S)

Overganger

- Best samsvar mellom barnehage og skole geografisk
- Støtter trygge overganger og sammenheng i oppvekstløpet
- Bevarer fortsatt lokal tilhørighet

Utvikling og kvalitet

- Større og mer robuste fagmiljøer kan gi bedre kvalitet og støtte til barna

Svakheter (W)

Overgang og trygghet

- Barn må bytte barnehage → nye og ukjente omgivelser
- Ukjente voksne og barn i oppstart
- Behov for å bygge nye relasjoner og vennskap

Opplevelse av utrygghet

- Uforutsigbarhet i overgangsfasen
- Risiko for redusert trygghet i en periode

Muligheter (O)

Utvikling og kvalitet

- Mulighet for å etablere nye vennskap
- Bedre bemanning gjennom dagen
- Sterkere fagmiljø og samarbeid

Overganger

- Mulighet for godt planlagte og trygge overganger
- Arbeid med forutsigbarhet og trygghet i endringsprosesser
- Organisering i små grupper kan ivareta behov for trygghet

Tverrfaglig samarbeid

- Økt tilstedeværelse fra PPT, helsestasjon og barnevern

Trusler (T)

Overganger og relasjoner

- Risiko for svekket trygghet ved møte med nye voksne og barn
- Vansker med å etablere nye vennskap
- Risiko for at bestevenner «havner» i ulike barnehager

Nærhet

- Manglende barnehagetilbud i nærmiljøet
- Mulig svekket nærhet mellom barnehage og skole

Samlet sett viser vurderingene at barnets beste i stor grad ivaretas gjennom trygge relasjoner, stabile rammer og gode lek- og læringsmiljøer. Reduksjon fra 6 til 5 kommunale barnehager kan gi gevinster i form av mer robuste barnehager, bedre bemanning og styrket faglig samarbeid, noe som på sikt kan heve kvaliteten for barna. Samtidig innebærer endringene en sårbar overgangsfase, der tap av kjente voksne, venner og nærmiljø kan skape utrygghet for enkelte barn og familier. For å sikre at fordelene veier opp for utfordringene, er det avgjørende med godt planlagte overganger, stabile voksenrelasjoner og målrettede tiltak som ivaretar barnas behov for trygghet, kontinuitet og tilhørighet.

Vi vurderer at det er til barns beste at vi helhetlig har større miljøer i barnehagene, og det vil også kunne gi barna økte muligheter for valg av lekekamerater. Det faglige miljøet er også større i store barnehager og dette kan være med på å styrke kvaliteten i barnehagen.

3.2. SWOT- analyse: alternativ 1

Tre barneskoler etableres i Lena, Skreia og Kapp. Dette innebærer at dagens skoler i Totenviken, Stange, Kolbu, Hoffsvangen og Nordli avvikles. Barnehagestrukturen endres lite, Vilberg barnehage legges ned. Nordli, Kolbu og Hoffsvangen barnehager mister tilknytning til skole, mens barnehagene Oliviabakken og Kapp fortsatt ligger nær skoler.

Analysen vurderer konsekvenser for elevenes trygghet, tilhørighet, læringsmiljø, hverdagslogistikk og rett til medvirkning, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12

Styrker (S)

Fagmiljø og kvalitet

- Større og mer robuste fagmiljøer med god tilgang på lærerkompetanse
- Mindre sårbarhet ved fravær og mer stabile personalteam
- Bedre kapasitet til spesialpedagogisk tilrettelegging
- Mer likeverdig skoletilbud på tvers av kommunen

Læringsmiljø og tilrettelegging

- Bedre forutsetninger for tilpasset opplæring (nivådeling, grupper)
- Moderne skolebygg gir stabile og gode læringsmiljøer
- Nye/oppgraderte bygg gir bedre inneklima og tryggere omgivelser
- Bedre tilpassede spesialrom og uteområder
- Større elevmiljø gir flere muligheter for vennskap og sosial tilhørighet

Samhandling og tjenester

- Bedre tilgang til støtte- og hjelpetjenester rundt eleven
- Bedre samarbeid mellom barnehage og skole
- Tydelig kobling mellom skole og barnehage i Skreia og Kapp gir gode overganger

Svakheter (W)

Kontinuitet

- Risiko for tap av tilhørighet og økt utrygghet
- Flere barnehager vil stå uten skole like ved - manglende nærhet til skole kan svekke kontinuitet overgangsfasen

Læringsmiljø og relasjoner

- Risiko for at elever "forsvinner i mengden" i større grupper
- Kulturkollisjoner ved sammenslåing av elevmiljøer
- Utfordringer for sårbare elever i store miljøer

Hverdagsliv og belastning

- Lengre reisevei for mange elever kan påvirke trivsel, energi og deltakelse i fritid
- Kan gi mindre tid til lek, hvile og sosial aktivitet i nærmiljøet

Muligheter (O)

Pedagogisk kvalitet

- Kvalitetsløft i undervisningen gjennom bedre ressursutnyttelse
- Økt satsing på tidlig innsats og spesialpedagogikk
- Bedre mulighet for kompetanseutvikling blant ansatte

Trivsel og inkludering

- Utvikle trygge, mangfoldige og inkluderende læringsmiljø
- Styrke arbeidet med relasjoner og forebygging av utenforskap
- Mulighet for mer tilstedeværelse av støttetjenester som helsesykepleier og PPT-rådgivere

Struktur og stabilitet

- Mer stabile og forutsigbare skoleløp
- Mulighet for pedagogisk optimal organisering

Overganger barnehage-skole

- Mulighet til å utvikle strukturerte overgangsløp uavhengig av geografi til skoler og barnehager

Trusler (T)

Likeverd og fordeling

- Sårbare elever kan bli særlig utsatt

Overganger barnehage-skole

- Varig svekket sammenheng mellom barnehage og skole i enkelte områder

Hverdagsliv og deltakelse

- Økt reisevei kan påvirke trivsel, fritid og sosial deltakelse
- Mindre tid og mulighet for deltakelse i aktiviteter etter skoletid

Samfunn og identitet

- Risiko for svekket lokal tilhørighet og identitet

Alternativ 1 gir en moderat økning i skyssbehovet sammenlignet med i dag.

Alternativ 1 innebærer en sentralisert struktur med en ny stor barneskole på Lena med nærmere 400 elever. Reduksjonen fra seks til tre skoler vil styrke fagmiljøene, gi bedre tilgang til støttefunksjoner og legge til rette for mer systematisk oppfølging av elevene. Dette gir gode forutsetninger for høy kvalitet og et mer likeverdig opplæringstilbud i moderne bygg.

På lengre sikt gir større elevgrupper et mer robust skole- og læringsmiljø, samtidig som elevene får flere muligheter for sosial tilhørighet og vennskap.

Samtidig får endringen konsekvenser for noen barn:

- Flere vil få lengre reisevei i hverdagen
- Barn i områder uten skole kan oppleve svakere lokal tilhørighet
- Større elevmiljø kan oppleves mindre oversiktlig og mindre trygt for enkelte

For enkelte barnehager vil endringen innebære at nærskolen ikke lenger ligger i umiddelbar nærhet. Det kan gjøre det mer krevende å opprettholde tett samarbeid i hverdagen. Særlig kan dette påvirke arbeidet med gode og trygge overganger fra barnehage til skole – i de barnehagene som vil «miste» naboskolen.

Samlet sett gir alternativ 1 klare gevinster i form av kvalitet, sterke fagmiljøer og store sosiale fellesskap og læringsmiljøer. Samtidig må konsekvensene for nærhet, tilhørighet og barnets daglige opplevelse veies nøye. For noen barn kan disse forholdene få stor betydning for trivsel og trygghet.

3.3. SWOT- analyse: alternativ 2a

Alternativet beholder fire skoler og gir en mer desentralisert struktur. Gjennomføringen er kortere og mer stabil. Barnehagene beholder i stor grad dagens tilknytning til nærskoler.

Analysen vurderer konsekvenser for elevenes trygghet, tilhørighet, læringsmiljø, hverdagslogistikk og likeverd, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12. Nærskoleprinsippet er lagt til grunn.

Styrker (S)
Trivsel og tilhørighet - Nærhet til skole og barnehage gir trygghet i hverdagen for mange barn - Mindre og oversiktlige skolemiljøer kan styrke trivsel og opplevelse av tilhørighet
Relasjoner og oppfølging - Tette relasjoner mellom barn og voksne gir gode forutsetninger for tidlig innsats - Kontinuitet i kontakt mellom hjem, barnehage og skole styrker oppfølgingen av det enkelte barn
Overganger barnehage–skole - Kort avstand mellom enheter gir gode muligheter for samarbeid om overganger - Kjent personale og lokalmiljø kan gi tryggere skolestart
Hverdagsliv og deltakelse - Korte reiseavstander gir mer tid til lek, hvile og fritidsaktiviteter - Styrker barnas deltakelse i nærmiljøet
Svakheter (W)
Likeverd og kvalitet - Mindre fagmiljøer kan gi begrenset bredde i kompetanse og tilbud - Risiko for ulik kvalitet mellom skoler og barnehager

Læringsmiljø

- Færre elever kan gi mindre variasjon i lærings- og aktivitetstilbud
- Noen barn kan oppleve begrensede sosiale valgmuligheter

Robusthet og stabilitet

- Mindre enheter er mer sårbare ved sykefravær og turnover
- Kan være mer krevende å sikre stabile og spesialiserte tilbud

Overganger barnehage–skole

- For enkelte barnehager kan økt avstand til skole svekke samarbeidet
- Kan gi mer varierende kvalitet i overgangsarbeidet

Muligheter (O)

Trivsel og inkludering

- Videreutvikle trygge og inkluderende læringsmiljø med sterk lokal forankring
- Styrke arbeidet med relasjoner og forebygging av utenforskap

Kvalitetsutvikling

- Bygge nettverk og samarbeid på tvers av skoler og barnehager
- Styrke kompetansedeling for å redusere forskjeller mellom enheter

Overganger barnehage–skole

- Mulighet til å videreutvikle sterke overgangsordninger mellom barnehage og skole
- Utnytte nærhet der til å lage gode lokale modeller

Fleksibilitet og utvikling

- Mulighet for å justere struktur over tid etter behov og befolkningsutvikling
- Kan tilpasses lokale forhold og endringer i barnetall

Trusler (T)

Trivsel og inkludering

- Risiko for at enkelte elever opplever svekket tilhørighet i større enheter

Kvalitet og robusthet

- Mindre fagmiljøer kan svekke kvalitet og stabilitet over tid
- Utfordringer med rekruttering og kompetanse kan ramme tilbudet

Likeverd og fordeling

- Risiko for økte forskjeller mellom enheter
- Barn kan få ulike forutsetninger avhengig av bosted

Økonomi

- Små enheter kan gi høyere kostnader per barn
- Stramme rammer kan gå utover kvalitet og tilbud

Overganger barnehage–skole

- Svekket samarbeid enkelte steder kan påvirke trygg skolestart
- Ulik praksis kan gi uforutsigbar kvalitet i overgangene

Hverdagsliv og deltakelse

- Endringer i struktur kan gi lengre reisevei for noen barn
- Lengre skolevei kan påvirke barns fritid, deltakelse og livskvalitet
- Risiko for tap av nærmiljøtilknytning når lokale skoler legges ned

Samfunn og tilhørighet

- Lengre avstander og større skoler kan redusere nærmiljøtilknytning, svekke foreldreinvolvering og påvirke barnas opplevelse av trygghet
- Risiko for svekket lokal identitet over tid – på de stedene som mister skole og/ eller barnehage

Alternativ 2a gir gode forutsetninger for barns trygghet, tilhørighet og stabile relasjoner gjennom mindre og oversiktlige skolemiljøer. Dette bidrar til at elevene i stor grad opplever å bli sett og fulgt opp, og støtter deres sosiale utvikling. For barnehagebarn gir strukturen best sammenheng i oppvekstløpet, med nærhet mellom barnehage og skole og mer forutsigbare overganger. I dette alternativet blir det kun en kommunal barnehage som «mister» skolen like ved.

Samtidig innebærer alternativet moderat risiko knyttet til faglig robusthet. Mindre fagmiljøer kan gjøre tilbudet mer sårbart, og det er en viss risiko for variasjon i kvalitet mellom skoler og barnehager.

Samlet sett framstår alternativet som det som i størst grad ivaretar balansen mellom trygghet, tilhørighet og nærhet i barns hverdag, men det forutsetter målrettet arbeid for å sikre likeverdig kvalitet og tilstrekkelig faglig styrke i alle enheter.

3.4. SWOT-analyse: alternativ 2b

Alternativ 2b innebærer at barneskoletilbudet i kommunen organiseres ved fire skoler; Skreia, Kapp, Kolbu og Nordli. Skolene i Lena-området (Hoffsvangen og Vilberg) legges ned, og elevene herfra fordeles mellom Kolbu, Skreia og Kapp skoler. Nordli skole videreføres som en mindre nærscole i et område med mange barnefamilier. Dette alternativet framstår som et kompromiss mellom hensynet til større og mer robuste skolemiljøer på den ene siden, og lokal nærhet og trygghet på den andre.

Analysen vurderer konsekvenser for elevenes trygghet, tilhørighet, læringsmiljø, hverdagslogistikk og likeverd, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12. Nærskoleprinsippet er lagt til grunn

Styrker (S)

Trivsel og tilhørighet

- Mindre og oversiktlige skolemiljøer (enn i alt 1 og 3) kan styrke trivsel og opplevelse av tilhørighet
- Den minste skolen gir tette relasjoner mellom elev og voksne, og god oversikt over elevens trivsel og behov
- Større elevgrupper på 3 av 4 skoler gir mindre risiko for sosial isolasjon

- Forutsigbarhet og trygghet for barn og elever ved skolene som videreføres (Kapp, Nordli og Kolbu)

Relasjoner og oppfølging

- Flere voksne og fagpersoner tilgjengelig rundt elevene – i 3 av 4 skoler
- Tette relasjoner mellom barn og voksne gir gode forutsetninger for tidlig innsats
- Bedre mulighet for å matche elever med jevnaldrende og likesinnede interesser – i de tre største skolene
- Kontinuitet kontakt mellom hjem, barnehage og skole styrker oppfølgingen av det enkelte barn

Overganger barnehage–skole

- Kort avstand mellom enheter gir gode muligheter for samarbeid om overganger
- Kjent personale og lokalmiljø kan gi tryggere skolestart

Hverdagsliv og deltakelse

- Kort skolevei for mange barn i området der skolene opprettholdes
- Korte reiseavstander gir mer tid til lek, hvile og fritidsaktiviteter
- Styrker barnas deltakelse i nærmiljøet

Svakheter (W)

Likeverd og kvalitet

- Mindre fagmiljøer kan gi begrenset bredde i kompetanse og tilbud
- Elevgrupper fra skoler i Lena-området vil få større belastning i overganger – det kan påvirke trygghet og trivsel
- Lengre skoledager for enkelte barn som følge av transport – spesielt barn i skoler som legges ned

Læringsmiljø

- Opprettholdelse av liten skole kan gi mindre variasjon i lærings- og aktivitetstilbud
- Noen barn kan oppleve begrensede sosiale valgmuligheter
- Få elever på en av fire skoler kan føre til smalere sosialt miljø, og/ eller færre å spille på ved konflikter eller utenforskap

Relasjoner og oppfølging

- Få elever på en av fire skoler skaper utfordringer for noen til å finne gode venner
- Flere brudd i relasjoner for enkelte elevgrupper – særlig elever som hører til Vilberg

Robusthet og stabilitet

- Mindre enheter er mer sårbare ved sykefravær og turnover
- Kan være mer krevende å sikre stabile og spesialiserte tilbud

Overganger barnehage–skole

- Hoffsvangen barnehage mister fysisk nærhet til skole
- Kan gi mer varierende kvalitet i overgangsarbeidet

Muligheter (O)

Trivsel og inkludering

- Større elevmiljø gir bedre grunnlag for inkluderende aktiviteter, elevmedvirkning og trivselstiltak
- Videreutvikle trygge og inkluderende læringsmiljø med sterk lokal forankring
- Styrke arbeidet med relasjoner og forebygging av utenforskap
- Flere elever på større skoler kan gi mer robuste vennskapsgrupper og redusere utenforskap

Kvalitetsutvikling

- Større skoler gir flere aktiviteter, valgmuligheter og læringsformer
- Bygge nettverk og samarbeid på tvers av skoler og barnehager

- Styrke kompetansedeling for å redusere forskjeller mellom enheter

Overganger barnehage–skole

- Mulighet til å videreutvikle sterke overgangsordninger mellom barnehage og skole
- Utnytte nærhet der til å lage gode lokale modeller

Fleksibilitet og utvikling

- Mulighet for å justere struktur over tid etter behov og befolkningsutvikling

Trusler (T)

Trivsel og inkludering

- Ved den minste skolen: færre relasjoner å støtte seg på, sårbart ved mobbing eller konflikter
- Risiko for at enkelte elever opplever svekket tilhørighet i større enheter

Kvalitet og robusthet

- Risiko for forskjeller i kvalitet mellom liten skole og store skoler
- Ulik tilgang til ressurser og kompetanse
- Mindre fagmiljøer kan svekke kvalitet og stabilitet over tid
- Utfordringer med rekruttering og kompetanse kan ramme tilbudet

Likeverd og fordeling

- Risiko for økte forskjeller mellom enheter
- Fare for at ressursfordelingen oppleves urettferdig mellom liten og stor skole
- Barn kan få ulike forutsetninger avhengig av bosted

Økonomi

- Små enheter kan gi høyere kostnader per barn
- Stramme rammer kan gå utover kvalitet og tilbud

Overganger barnehage–skole

- Svekket samarbeid enkelte steder kan påvirke trygg skolestart
- Ulik praksis kan gi uforutsigbar kvalitet i overgangene

Hverdagsliv og deltakelse

- Endringer i struktur kan gi lengre reisevei for noen barn
- Lengre skolevei kan påvirke barns fritid, deltakelse og livskvalitet
- Risiko for tap av nærmiljøtilknytning når lokale skoler legges ned

Samfunn og tilhørighet

- Lengre avstander og større skoler kan redusere nærmiljøtilknytning, svekke foreldreinvolvering og påvirke barnas opplevelse av trygghet
- Risiko for svekket lokal identitet over tid – på de stedene som mister skole og/ eller barnehage

Den største styrken ved alternativ 2b er at det kombinerer robuste fag- og elevmiljøer for det store flertallet, med nærhet og lokal tilhørighet for barna i Nordlia. De større elevfellesskapene ved Skreia, Kapp og Kolbu reduserer sårbarheten i små årskull og styrker skolens forutsetninger for systematisk arbeid med inkludering og psykososialt miljø. Samtidig sikrer man at barna i Nordlia beholder sin nære og trygge skolegang i lokalmiljøet, noe som opprettholder et viktig og attraktivt oppvekstmiljø for barnefamilier.

Samtidig innebærer kompromisset en betydelig ulikhet i hvordan gevinster og belastninger fordeles mellom barna. Mens elevene i Nordlia opplever full stabilitet, må elevene i Lena-området (spesielt fra Vilberg) bære en stor overgangsbelastning med risiko for gjentatte skolebytter og relasjonsbrudd.

Strukturen vil gi ulike oppvekst- og læringsmiljøer i kommunen. De større skolene med 240-300 elever gir flere muligheter for å finne venner og sosiale fellesskap, men det kan samtidig være lettere for enkelte elever å bli mindre synlige i et større miljø. På Nordli skole vil elevene i større grad være kjent av ansatte og medelever, men de vil ha færre valgmuligheter når det gjelder vennskap og sosiale fellesskap.

I et helhetlig barnets beste-perspektiv fremstår alternativ 2b som et funksjonelt kompromiss, men med større risiko for ulikhet i tjenestekvalitet og oppvekstvilkår enn alternativ 2a.

3.5. SWOT- analyse: alternativ 3

Alternativet samler elevene i tre skoler i Kolbu, Skreia og Kapp, og innebærer at Lena ikke har barneskole. Lena vil likevel ha ungdomskolen for hele kommunen. Løsningen gir robuste fagmiljøer og raskere gjennomføring enn alternativ 1, men medfører betydelige endringer i tilhørighet for flere barn.

Analysen vurderer konsekvenser for elevenes trygghet, tilhørighet, læringsmiljø, hverdagslogistikk og likeverd, jf. Grunnloven § 104 og barnekonvensjonen art. 3 og 12. Nærskoleprinsippet er lagt til grunn.

Styrker (S)
Trivsel og tilhørighet • Større elevmiljøer gir flere muligheter for vennskap og sosial tilhørighet • Kan redusere risiko for utenforskap i små og sårbare elevgrupper
Læringsmiljø og kvalitet • Robuste fagmiljøer gir bedre forutsetninger for høy kvalitet i opplæringen • Styrket tilgang på kompetanse og støttefunksjoner • Mindre sårbarhet ved fravær og mer stabile personalteam • Bedre kapasitet til spesialpedagogisk tilrettelegging
Samhandling og tjenester • Bedre tilgang til støtte- og hjelpetjenester rundt eleven

- Tydelig kobling mellom skole og barnehage i Skreia, Kolbu og Kapp gir gode overganger
- Mulighet for å utvikle mer helhetlige og koordinerte oppvekstløp i disse områdene

Svakheter (W)

Trivsel og tilhørighet

- Manglende skole i Lena svekker lokal tilhørighet for mange barn og familier
- Større enheter kan oppleves mindre oversiktlige og mindre trygge for enkelte
- Flere barnehager «mister» skole like ved - manglende nærhet til skole kan svekke kontinuitet overgangsfasen

Læringsmiljø og relasjoner

- Risiko for at elever “forsvinner i mengden” i større grupper
- Kulturkollisjoner ved sammenslåing av elevmiljøer
- Utfordringer for sårbare elever i store miljøer

Hverdagsliv og belastning

- Lengre reisevei for mange elever kan påvirke trivsel, energi og deltakelse i fritid
- Kan gi mindre tid til lek, hvile og sosial aktivitet i nærmiljøet

Overganger barnehage–skole

- Hoffsvangen og Nordli barnehager mister fysisk nærhet til skole
- Svekket helhet og sammenheng i oppvekstløpet særlig i Lena-området

Muligheter (O)

Kvalitetsutvikling

- Utvikle sterke, inkluderende og faglig solide læringsmiljøer
- Bedre samordning av tjenester rundt barn og familier

Trivsel og inkludering

- Større miljø gir mulighet for mer variert sosialt og pedagogisk tilbud
- Systematisk arbeid kan styrke inkludering i større elevgrupper

Overganger barnehage–skole

- Utvikle felles og mer standardiserte modeller for overganger
- Styrke samarbeid på tvers av barnehager og skoler

Trusler (T)

Trivsel og tilhørighet

- Varig svekket lokal tilhørighet i områder uten skole, særlig i Lena
- Risiko for at noen barn opplever lavere tilknytning til nærmiljøet

Læringsmiljø og inkludering

- Risiko for at enkelte elever faller utenfor i større og mindre oversiktlige miljøer
- Kan være krevende å sikre at alle barn blir sett og fulgt opp tett

Overganger barnehage–skole

- Redusert sammenheng i oppvekstløpet for enkelte barnehager

Hverdagsliv og deltakelse

- Lengre reisevei kan begrense deltakelse i fritidsaktiviteter og sosiale arenaer
- Økt belastning i hverdagen for barn og familier

Alternativ 3 gir gode forutsetninger for høy kvalitet i opplæringen, med robuste fagmiljøer og profesjonelle fellesskap, god tilgang til kompetanse og bedre samordning av tjenester. Større elevmiljøer kan også gi flere muligheter for sosial tilhørighet og et bredere lærings- og aktivitetstilbud.

Samtidig har alternativet tydelige konsekvenser for barnets opplevelse av nærhet og tilhørighet. Manglende barneskole i Lena-området svekker den lokale forankringen for mange barn og familier. Lengre reisevei og økt skyssbehov kan påvirke barnas hverdag, og større skolemiljøer kan oppleves mindre oversiktlige og mindre trygge for enkelte. For noen barnehager svekkes også den naturlige koblingen til skole, noe som kan gi mindre sammenheng og variasjoner i overgangene.

Samlet sett gir alternativet sterke faglige rammer og gode muligheter for kvalitet, men innebærer utfordringer knyttet til tilhørighet, nærhet og helhet i oppvekstløpet. Dette gjør at hensynet til barnets beste må vurderes nøye, særlig for barn som er avhengige av trygghet, stabilitet og tett oppfølging i hverdagen.

3.6. Sammenlignende analyse av alternativene

Analysen av de fire strukturalternativene viser at valget av framtidig barnehage- og skolestruktur innebærer en krevende avveining mellom to viktige hensyn knyttet til barnets beste:

- Barnets hverdag her og nå – behovet for trygghet, nære relasjoner, forutsigbarhet, nærhet til barnehage og skole samt en praktisk og stabil hverdag.
- Barnets oppvekstmiljø på lengre sikt – behovet for robuste fagmiljøer, større og mer mangfoldige fellesskap, tilgang til støttetjenester og et likeverdig tilbud uavhengig av bosted.

Disse hensynene lar seg ikke fullt ut forene i én enkelt modell. De fire alternativene fordeler gevinster og belastninger ulikt mellom kommunens barnegrupper, og representerer dermed helt ulike risikoprofiler for barnets opplevelse, utvikling og trivsel. Vurderingen tar utgangspunkt i de tre kriteriene som er omtalt innledningsvis i kapitlet:

1. Sosialt miljø og fellesskap

Alternativ 1 og alternativ 3 samler elevene i tre større skoler, noe som gir barna tilgang til større og mer mangfoldige elevfellesskap. Dette gir flere muligheter til å finne venner på tvers av klasser, og reduserer risikoen for utenforskap i små, sårbare årskull.

Alternativ 2a bevarer mindre og mer oversiktlige elevmiljøer der barna kjenner hverandre godt, men gir samtidig færre sosiale valgmuligheter dersom det oppstår relasjonsutfordringer eller mobbing.

Alternativ 2b etablerer en asymmetrisk modell. Elevene ved Skreia, Kapp og Kolbu får ta del i større sosiale fellesskap, mens elevene ved Nordli skole videreføres i et lite miljø med færre sosiale valgmuligheter.

2. Trygghet, relasjoner og mestring

Alternativ 2a skiller seg ut som det mest skånsomme alternativet for barnas opplevde trygghet og mestring. Ved at fire skoler opprettholdes på dagens lokasjoner, minimeres omstillingsstøy og relasjonsbrudd for både elever og barnehagebarn.

Alternativ 1 og alternativ 3 gir sterke faglige rammer og moderne skolebygg på lang sikt, men påfører barna en betydelig overgangsbetlastning med risiko for uro, midlertidige løsninger og relasjonsbrudd i omstillingsfasen.

Alternativ 2b gir en ujevn fordeling av trygghet og omstillingsbelastning. Mens barna i Nordlia opplever full kontinuitet i kjente rammer, må elevene fra Lena-området (spesielt fra Vilberg) gjennomgå langvarig periode med uforutsigbarhet og potensielt gjentatte skolebytter.

3. Hverdagslogistikk og lokal tilhørighet

Alternativ 2a og alternativ 2b bevarer den geografiske nærheten for store deler av barnebefolkningen. Korte avstander gir mindre skyssbehov, mer aktiv skolevei og mer tilgjengelig tid til lek, hvile og fritidsaktiviteter i nærmiljøet.

Alternativ 1 og alternativ 3 medfører lengre reiseveier og økt transportbehov for flere elevgrupper. Særlig i Alternativ 3 svekkes lokalmiljøet i kommunesenteret Lena ved at barneskolen avvikles helt.

Tabell 2 Barnets beste - sammenligning av alternativene

Tema	Alternativ 1 Lena–Skreia–Kapp	Alternativ 2a Lena/Hoffsvangen–Skreia–Kolbu–Kapp	Alternativ 2b Nordli–Skreia–Kolbu–Kapp	Alternativ 3 Kolbu–Skreia–Kapp
Trygghet og stabilitet	Middels	★ Middels/ god	Middels	Middels
Tilhørighet og nærmiljø	Middels	★ Best	★ Best	Middels/lav
Sosiale fellesskap	★ Best	Middels	Middels	★ Best
Likeverd mellom elever	★ Best	Middels	Lavere – ulik skolestørrelse	★ Best
Nærhet til skole	Middels	★ Best	★ Best	Middels
Reisevei og hverdagslogistikk	Middels	★ Best	★ Best	Middels
Oppfølging av den enkelte elev	Middels	★ Høy	★ Høy	Middels
Belastning i overgangsperioden	Høy	★ Lavest	Middels/høy	Høy
Risiko for utenforskap	Lav/moderat	Moderat	Varierer mellom skolene	Lav/moderat
Langsiktig kvalitet for elevene	★ Best	Middels	Middels	★ Best
Samlet vurdering – barnets beste	God kvalitet, men høy overgangsbelastning og mindre nærhet	★ Best balanse mellom trygghet, nærhet og belastning	Kompromiss mellom robusthet og nærhet, men større ulikhet mellom elevgrupper	God kvalitet og robuste miljøer, men svakere nærhet og tilhørighet

Det foreligger ingen enkel eller perfekt løsning som fullt ut ivaretar alle aspekter ved barnets beste.

Dersom beslutningstakere velger å tillegge den opplevde hverdagen her og nå – trygghet, nærhet, stabile relasjoner og en skånsom overgang – størst vekt, framstår alternativ 2a som det klart sterkeste alternativet. Dersom man velger å prioritere langsiktig tjenestekvalitet, robuste og mindre sårbare fagmiljøer, samt brede sosiale nettverk for å forebygge utenforskap, vil alternativ 1 og alternativ 3 gi de beste forutsetningene for barna på sikt. Alternativ 2b representerer et kompromiss mellom disse hensynene, men med større forskjeller mellom skolene og dermed også mellom barnas oppvekstvilkår.

3.7. Analyse av overgangsperioden

Fra et barnets beste-perspektiv er overgangsperioden en av de mest kritiske faktorene ved valg av framtidig skole- og barnehagestruktur. Det er ikke den framtidige strukturen i seg selv som først og fremst påvirker barnas trygghet og trivsel, men overgangen fra dagens situasjon til en ny organisering. Det er i denne fasen barna kan oppleve endringer i tilhørighet, relasjoner, skolemiljø og daglige rutiner. For barn er stabile relasjoner, forutsigbarhet og opplevelse av tilhørighet ofte viktigere enn de organisatoriske løsningene som velges. Derfor vil kvaliteten på planleggingen, gjennomføringen og oppfølgingen av overgangene ha stor betydning for hvordan omstillingen oppleves, og for hvilke konsekvenser den får for barns trivsel, trygghet og læring.

På denne bakgrunn er det lagt særlig vekt på å analysere overgangsperiodene i de ulike alternativene, slik de er foreslått. Dette gir et mer realistisk grunnlag for å vurdere hvordan barnets beste faktisk påvirkes i praksis.

Analysen av overgangsfasen (fra nåsituasjon til det aktuelle alternativet) viser hvordan de tre alternativene påvirker barnets beste i en periode preget av endring. Vurderingen tar utgangspunkt i konsekvenser for trygghet, tilhørighet, relasjoner, læringsmiljø og hverdagsliv, samt barns rett til medvirkning og stabile oppvekstvilkår.

Et sentralt trekk er at alternativene ikke først og fremst skiller seg i om det skjer endringer, men i hvordan belastningen fordeles over tid og mellom elevgrupper. Dette gir ulike risikoprofiler for barnets opplevelse og utvikling gjennom overgangsperioden.

Alternativ 1 – overganger

Alternativ 1 gir en langvarig og kompleks overgangsperiode, med høy samlet belastning over tid. Selv om det gir gode muligheter for planlegging og utvikling, innebærer endringer en betydelig risiko for redusert stabilitet, svekket tilhørighet og press på læringsmiljøet.

Alternativ 1 gir gode muligheter på lang sikt, men vurderes som det svakeste for barnets beste i overgangsfasen, hvis en følger foreslått overgangsprosess.

Gjennomføringen strekker seg helt til 2039, noe som betyr langvarig midlertidighet for

enkelte elevgrupper og flytting.

Detter særlig utfordrende for sårbare barn og ansatte som skal ivareta dem.

Styrker (S)
Fagmiljø • Samler inn flere ressurser på færre skoler, som gir større og mer robuste team • Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling Planlegging og systemutvikling • Gradvis overgang til storskole på Lena • Gir mulighet for helhetlig og langsiktig planlegging av overgangene • Kan bygge sterk kompetanse på overgangsarbeid i organisasjonen • Gode forutsetninger for systematisk arbeid med elevmedvirkning Utvikling av kvalitet • Mulighet for å utvikle robuste og framtidsrettede løsninger over tid • Kan etablere gode strukturer for inkludering og relasjonsbygging Tilpasning og læring underveis • Endringer skjer i flere faser, noe som gir mulighet til å justere tiltak basert på erfaringer • Gir rom for å prøve ut og forbedre løsninger før neste fase gjennomføres
Svakheter (W)
Trivsel og relasjoner • Flere skolebytter for enkelte elevgrupper - ulik belastning mellom elevgrupper • Gjentatte brudd i relasjoner mellom elever og ansatte over mange år • Splitting av elevgrupper og midlertidige løsninger svekker stabilitet Hverdagsliv og organisering • Lang overgangsperiode (2027–2039) med flere endringsfaser • Midlertidige bygg og delt skoleorganisering skaper uro i hverdagen Barnehage–skole-sammenheng • Svekket kontinuitet i overganger, særlig for Nordli, Hoffsvangen og Kolbu • Brudd i etablerte samarbeidsrelasjoner Personal og kvalitet • Endringstretthet og belastning hos ansatte • Risiko for redusert kvalitet i undervisningen på kort sikt
Muligheter (O)
Samarbeid og profesjonsfellesskap • Flere kollegaer med ulik kompetanse styrker kvaliteten i undervisning og oppfølging • Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling Systematisk utviklingsarbeid • Etablere felles standarder for overgangsarbeid • Styrke relasjonskompetanse og inkluderingsarbeid i hele oppvekstløpet Tilpasning over tid • Mulighet til å justere tiltak underveis • Kan lære av erfaringer i de ulike fasene
Trusler (T)

Trivsel og belastning

- Endringstretthet hos elever og ansatte over tid
- Risiko for varig svekket tilhørighet for enkelte barn
- Økt risiko for utenforskap og utrygghet ved flere overganger
- Belastning over tid kan gi redusert trivsel

Læring og kvalitet

- Risiko for forsinkelser og langvarige midlertidige løsninger
- Mulig kvalitetssvikt i overgangsperioden (psykososialt miljø, relasjoner)
- Langvarig ustabilitet kan påvirke læringsutbytte
- Sårbare elever rammes særlig av gjentatte brudd

Likeverd og opplevelse av rettferdighet

- Ulik belastning mellom elevgrupper kan oppleves urettferdig

Økonomi

- Kostnadsøkninger kan redusere midler til kvalitet i oppvekstilbudet

Alternativ 2a - overganger

Alternativ 2 gir den mest stabile og forutsigbare overgangsperioden. Belastningen er jevnt fordelt og relativt lav for de fleste elever. Dette gir gode forutsetninger for å ivareta trygghet, relasjoner og læring gjennom hele perioden, selv om enkelte lokale utfordringer må håndteres aktivt.

Styrker (S)**Trivsel og relasjoner**

- Høy grad av stabilitet i skole- og barnehagemiljø
- Færre skolebytter og opprettholdelse av relasjoner i etablerte skoemiljøer
- Mange barn beholder tilknytning til nærmiljøet

Forutsigbarhet og hverdagsliv

- Gradvis gjennomføring med oversiktlige endringer
- Stabile rammer for elever og familier

Barnehage-skole-overganger

- Eksisterende samarbeidsrelasjoner videreføres
- Gir gode og trygge overganger for de fleste barn

Svakheter (W)**Hverdagsliv og organisering**

- Midlertidige bygg og delt skoleorganisering skaper uro i hverdagen

Lokale belastninger

- Kapasitetsutfordringer kan gi press på enkelte skoler
- Bruk av midlertidige løsninger enkelte steder

Likeverd og kvalitet

- Risiko for variasjon i praksis mellom skoler
- Enkelte elevgrupper påvirkes mer enn andre (f.eks. Vilberg-elever)

Muligheter (O)

Samarbeid og profesjonsfellesskap • Flere kollegaer med ulik kompetanse styrker kvaliteten i undervisning og oppfølging • Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling Videreutvikling av kvalitet • Bygge videre på eksisterende gode praksiser • Styrke lokal kompetanse og samarbeid Relasjonsbygging • Gode muligheter for tett oppfølging i stabile miljøer
Trusler (T) Læringsmiljø • Perioder med redusert stabilitet og læringsro • Økt risiko for utenforskap og utrygghet ved overganger Kvalitet og kapasitet • Kapasitetsutfordringer kan påvirke kvalitet • Risiko for undervurdering av lokale belastninger • Risiko for forsinkelser og langvarige midlertidige løsninger • Mulig kvalitetssvikt i overgangsperioden (psykososialt miljø, relasjoner) Likeverd • Ulik praksis kan gi forskjeller i tilbudet • Ulik belastning mellom elevgrupper kan oppleves urettferdig Samfunn • Endringer i skolestruktur kan skape uro i lokalsamfunn Økonomi • Kostnadsøkninger kan redusere midler til kvalitet i oppvekstilbudet

Alternativ 2b – overganger

Overgangsfasen i alternativ 2b er omfattende og strekker seg over mange år. Flere skoler skal legges ned, elevgrupper skal flyttes, midlertidige løsninger skal tas i bruk, og nye skolemiljøer skal bygges opp. Fra et barnets beste-perspektiv er det derfor ikke bare den fremtidige skolestrukturen som må vurderes, men også belastningen som overgangsperioden medfører for barna som skal gjennom den.

Mens barna i Nordlia opplever full kontinuitet og slipper omstilling fordi nærskolen videreføres, vil elevene i Lena-området (Vilberg, Hoffsvangen) oppleve betydelige endringer i omstillingsperioden. Nedleggelsen av både Vilberg og Hoffsvangen skoler, kombinert med behov for midlertidige løsninger, betyr at særlig elevene fra Vilberg vil bli utsatt for en krevende omstillingsfase. Noen av disse elevene risikerer flere skolebytter og relasjonsbrudd i løpet av overgangsperioden (først flytting til Hoffsvangen, og deretter til Kapp). Det oppstår i tillegg et brudd i barnehage-skole-sammenhengen for Hoffsvangen barnehage, som mister sin fysiske naboskole.

Styrker (S)
Trivsel og relasjoner • Færre skolebytter og opprettholdelse av relasjoner i etablerte skolemiljøer på enkelte skoler • Mange barn beholder tilknytning til nærmiljøet Forutsigbarhet og hverdagsliv • Gradvis gjennomføring med oversiktlige endringer • Stabile rammer for elever og familier • God tid til å bygge felles kultur i nye enheter, og jobbe med felles praksis og pedagogisk retning Barnehage–skole-overganger • Eksisterende samarbeidsrelasjoner videreføres • Gir gode og trygge overganger for mange barn
Svakheter (W)
Trivsel og tilhørighet: • Flere skolebytter for enkelte elevgrupper - ulik belastning mellom elevgruppene • Gjentatte brudd i relasjoner mellom elever og ansatte over mange år • Splitting av elevgrupper og midlertidige løsninger svekker stabilitet Hverdagsliv og organisering • Midlertidige bygg og delt skoleorganisering skaper uro i hverdagen • Ressursbelastninger på ansatte og ledelse i overganger Lokale belastninger • Enkelte elevgrupper vil oppleve flere skolebytter og miljøskifte • Kapasitetsutfordringer kan gi press på enkelte skoler • Bruk av midlertidige løsninger enkelte steder Likeverd og kvalitet • Risiko for variasjon i praksis mellom skoler • Enkelte elevgrupper påvirkes mer enn andre (f.eks. Vilberg-elever) Barnehage- skolesammenheng • Brudd i etablerte samarbeidsrelasjoner – Hoffsvangen barnehage mister skolekobling • Svekket kontinuitet i overganger: Hoffsvagnen barnehage - barneskole
Muligheter (O)
Samarbeid og profesjonsfellesskap • Flere kollegaer med ulik kompetanse styrker kvaliteten i undervisning og oppfølging • Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling Videreutvikling av kvalitet • Bygge videre på eksisterende gode praksiser • Styrke lokal kompetanse og samarbeid Relasjonsbygging • Gode muligheter for tett oppfølging i stabile miljøer
Trusler (T)
Læringsmiljø • Perioder med redusert stabilitet og læringsro • Økt risiko for utenforskap og utrygghet ved overganger

- Risiko for svekket tilhørighet, særlig i Lena-området
- Belastning over tid kan gi redusert trivsel

Kvalitet og kapasitet

- Kapasitetsutfordringer kan påvirke kvalitet
- Risiko for undervurdering av lokale belastninger
- Risiko for forsinkelser og langvarige midlertidige løsninger
- Mulig kvalitetssvikt i overgangsperioden (psykososialt miljø, relasjoner)

Likeverd

- Ulik praksis kan gi forskjeller i tilbudet
- Ulik belastning mellom elevgrupper kan oppleves urettferdig

Samfunn

- Endringer i skolestruktur kan skape uro i lokalsamfunnet

Økonomi

- Kostnadsøkninger kan redusere midler til kvalitet i oppvekstilbudet

Alternativ 3 – overganger

Alternativ 3 gir en overgang preget av høy intensitet i bestemte perioder. Selv om varigheten samlet sett er på nivå med alternativ 1, er belastningen mer konsentrert. Dette kan gi tydelige utslag på trivsel, relasjoner og læringsmiljø i overgangsfasene, særlig der mange elever påvirkes samtidig.

Styrker (S)

Fagmiljø

- Samler inn flere ressurser på færre skoler, som gir større og mer robuste team
- Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling
- Bedre samordning av tjenester

Planlegging og systemutvikling

- Gradvis overgang til storskole på Kapp
- Gir mulighet for helhetlig og langsiktig planlegging av overgangene
- Kan bygge sterk kompetanse på overgangsarbeid i organisasjonen
- Gode forutsetninger for systematisk arbeid med elevmedvirkning

Utvikling av kvalitet

- Mulighet for å utvikle robuste og framtidsrettede løsninger over tid
- Kan etablere gode strukturer for inkludering og relasjonsbygging

Tilpasning og læring underveis

- Endringer skjer i flere faser, noe som gir mulighet til å justere tiltak basert på erfaringer
- Gir rom for å prøve ut og forbedre løsninger før neste fase gjennomføres

Svakheter (W)

Trivsel og tilhørighet

- Flere skolebytter for enkelte elevgrupper - ulik belastning mellom elevgrupper
- Gjentatte brudd i relasjoner mellom elever og ansatte over mange år

- Splitting av elevgrupper og midlertidige løsninger svekker stabilitet
- Lena mister barneskole – svekker lokal tilhørighet

Overgangsbelastning

- Høy intensitet i endringene i enkelte perioder
- Noen elevgrupper får flere påfølgende endringer

Barnehage–skole-sammenheng

- Brudd i etablerte samarbeidsrelasjoner - Hoffsvangen og Nordli mister skolekobling
- Svekket kontinuitet i overganger, særlig for Nordli, Hoffsvangen og Kolbu

Hverdagsliv og organisering

- Lang overgangsperiode (2027–2039) med flere endringsfaser
- Midlertidige bygg og delt skoleorganisering skaper uro i hverdagen

Personal og kvalitet

- Endringstretthet og belastning hos ansatte
- Risiko for redusert kvalitet i undervisningen på kort kort sikt

Muligheter (O)

Kvalitet og inkludering

- Utvikle større og mer inkluderende læringsmiljøer
- Styrke samarbeid mellom tjenester

Samarbeid og profesjonsfelleskap

- Flere kollegaer med ulik kompetanse styrker kvaliteten i undervisning og oppfølging
- Større mulighet for samarbeid, felles planlegging og erfaringsdeling

Systematisk utviklingsarbeid

- Etablere felles standarder og gode strukturer
- Styrke relasjonskompetanse og inkluderingsarbeid i hele oppvekstløpet
- Bygge sterk overgangskompetanse i organisasjonen

Tilpasning over tid

- Mulighet til å justere tiltak underveis
- Kan lære av erfaringer i de ulike fasene

Trusler (T)

Trivsel og trygghet

- Konsentrert belastning kan gi uro og utrygghet
- Risiko for svekket tilhørighet, særlig i Lena-området
- Endringstretthet hos elever og ansatte over tid
- Belastning over tid kan gi redusert trivsel

Læringsmiljø

- Perioder med redusert stabilitet og læringsro
- Økt risiko for utenforskap og utrygghet ved overganger

Læring og kvalitet

- Risiko for forsinkelser og langvarige midlertidige løsninger
- Mulig kvalitetssvikt i overgangsperioden (psykososialt miljø, relasjoner)
- Langvarig ustabilitet kan påvirke læringsutbytte
- Sårbare elever rammes særlig av langvarige endringsprosesser

Likeverd og opplevelse av rettferdighet

- Ulik belastning mellom elevgrupper kan oppleves urettferdig

Økonomi

- Kostnadsøkninger kan redusere midler til kvalitet i oppveksttilbudet

Sammenlignende vurdering av overgangene

Alternativene representerer tre ulike måter å fordele belastning i overgangsperioden:

- Alternativ 1: langvarig og gjentatt belastning gjennom flere faser over en lengre periode.
- Alternativ 2a: jevn og begrenset belastning med høy grad av stabilitet og kontinuitet.
- Alternativ 2b: ujevnt fordelt belastning, med stor kontinuitet for noen elevgrupper og større omstillinger for andre.
- Alternativ 3: omfattende belastning konsentrert i færre og mer intensive omstillingsfaser.

Barnets beste i overgangsfasen avgjøres i stor grad av hvordan endringene oppleves i praksis:

- som langvarig uforutsigbarhet (alternativ 1)
- som stabilitet med mindre justeringer (alternativ 2a, og delvis 2b)
- eller som perioder med høy endringsbelastning (alternativ 3)

Tabell 3 Overganger - sammenligning av alternativene

Tema	Alternativ 1	Alternativ 2a	Alternativ 2b	Alternativ 3
Mest belastede grupper	Vilberg, Stange, Totenviken, Kolbu, Hoffsvangen, Nordli	Vilberg, Stange Totenviken, Nordli	Vilberg, Hoffsvangen, Stange, Totenviken	Stange, Totenviken, Hoffsvangen, Vilberg, Nordli
Omfang av strukturendringer	Svært stort	★ Begrenset	Begrenset - stort	Stort
Antall elever som berøres av skolebytte	Høyt	★ Moderat	★ Moderat	Høyt
Belastning for elever	Langvarig og gjentatt	★ Jevn og mer stabil	Ulikt fordelt – gjentatt i enkelte områder	Kortere, men mer intensiv
Stabilitet og forutsigbarhet	Lav/moderat	★ Høy	Moderat	Lav/moderat
Risiko for relasjonsbrudd	Høy	★ Moderat	Moderat/høy	Høy
Bruk av midlertidige løsninger	Omfattende	★ Begrenset	Omfattende	Omfattende
Ulik belastning mellom elevgrupper	Moderat	★ Lav	Høy	Moderat
Ivaretagelse av nærmiljøtilknytning	Lav	★ Moderat	★ Moderat	Lav

Gjennomføringsrisiko	Høy	★ Lav	Moderat	Moderta/ høy
Samlet vurdering	Høyt gevinstpotensial, men krevende overgang	Mest skånsomme overgang	Ulik belastning mellom elevgrupper – i overgangsfasen	Krevende overgang, men tydelig struktur

Samlet sett viser analysen at ingen av de foreslåtte strukturendringene er helt uten belastning for barna, men de har ulike risikoprofiler. Vurderes overgangsfasen isolert, fremstår alternativ 2a som det mest skånsomme og tryggeste alternativet for barn og familier i Østre Toten. Dette alternativet sikrer maksimal forutsigbarhet, kontinuitet og trygge rammer i hverdagen.

Alternativ 2b har mange av de samme skånsomme kvalitetene for flertallet, men skaper en asymmetri der gevinster og belastninger fordeles ujevnt. Mens barna i Nordlia skjermes fullstendig, må barna fra skolene i Lena-området (og særlig Vilberg) gjennomføre flere og mer kompliserte flyttefaser.

Alternativ 1 og alternativ 3 innebærer de største omstillingene og den høyeste overnagsbelastningen, enten i form av langvarige og gjentatte prosesser (alternativ 1) eller mer konsentrerte endringer i bestemte perioder (alternativ 3). For barna kan dette gi tilsvarende utfordringer knyttet til brudd i relasjoner, redusert forutsigbarhet og perioder med uro i læringsmiljøet. Samtidig kan disse alternativene gi de største gevinstene når den nye strukturen er etablert.

Forskjellen mellom alternativene handler i hovedsak om hvordan belastningen fordeles over tid og mellom elevgrupper i ulike skolekretser, men ikke om det samlede nivået av påvirkning på barnas hverdag. Vurderingen av barnets beste må derfor knyttes til hvilken type belastning kommunen vurderer som mest forsvarlig – over tid eller i mer intensive faser.

3.8. Konklusjon

Vurderingen av barnets beste bygger på et bredt kunnskapsgrunnlag der barn og unges stemmer er systematisk innhentet gjennom ulike medvirkningsarenaer. Innspillene gir et tydelig bilde av hva barn og unge selv opplever som avgjørende for en god hverdag i barnehage og skole. Barn og unge peker særlig på betydningen av trygge og stabile relasjoner til voksne, tilhørighet til venner og fellesskap, å bli sett og fulgt opp, tilgang til

tilstrekkelig voksenstøtte og stabile og oversiktlige miljøer. Samtidig er det tydelig at det ikke er strukturens størrelse eller organisering i seg selv som er avgjørende, men hvordan den oppleves i hverdagen.

Når vurderingene av overgangsfasen og sluttstrukturene ses i sammenheng, blir det tydelig at barnets beste påvirkes både av hvordan endringene gjennomføres og hvordan barnas hverdag vil være etter at den nye strukturen er etablert. Vurderingen gir ikke et entydig svar på hvilket alternativ som er best, fordi alternativene innebærer prioritering av ulike hensyn til barnets beste:

1. *Hensynet til trygghet, nærhet og stabilitet her og nå:* dersom man prioriterer å skjerme barna for omstillingsbelastning, bevare nærskoler og sikre forutsigbare hverdagsrammer, fremstår **alternativ 2a** som det samlet sett sterkeste alternativet.
2. *Hensynet til langsiktig kvalitet og robuste oppvekstmiljøer:* hvis man legger størst vekt på å bygge bærekraftige, faglige og sosiale miljøer som møter fremtidens behov og forebygger utenforskap over tid, gir **alternativ 1** og **alternativ 3** de beste forutsetningene for barna på sikt.
3. *Mellomløsningens kompromiss:* **alternativ 2b** bevarer nærskolen og tryggheten i det barnerike Nordlia-området, men skaper samtidig systematiske ulikheter i oppvekstvilkår og pålegger elevgruppene i Lena-området den tyngste overgangsbelastningen.

Det avgjørende er derfor ikke om barna påvirkes, men hvordan belastningen fordeles og hvilke gevinster som kan forventes over tid. Ved valg av framtidig skolestruktur må kommunen vurdere hva som samlet sett gir de beste oppvekst- og læringsvilkårene for både *dagens* og *framtidige* elevkull. Dette innebærer å vurdere kortsiktige konsekvenser for barn og familier opp mot de langsiktige gevinstene knyttet til gode læringsmiljøer, stabile fagmiljøer og et bærekraftig skoletilbud i hele kommunen.

4. Samfunnsperspektiv

Denne rapporten presenterer en SWOT-analyse av samfunnsperspektivet knyttet til de tre alternativene for barnehage- og skolestruktur i Østre Toten kommune frem mot 2040. Bakgrunnen for utredningen er et kritisk behov for strukturell tilpasning som følge

av vedvarende demografiske endringer. Siden skoleåret 2006/2007 har elevtallet i kommunen sunket fra 1 817 til 1 490 elever i 2025/2026 – en nedgang på 18 % (327 elever). Denne utviklingen, kombinert med en aldrende befolkning, krever en struktur som sikrer både pedagogisk kvalitet og økonomisk bærekraft.

Analysen er strukturert rundt fire sentrale variabler definert i samfunnsperspektivet:

- **Tettstedsutvikling:** hvordan strukturen understøtter Lena, Skreia og Kapp som tettsteder og attraktive knutepunkter.
- **Lokal identitet:** skolens og barnehagens funksjon som sosiale møteplasser, identitetsbærere og stabiliserende faktorer i grendene.
- **Folkehelse:** betydningen av reisevei, tilrettelegging for aktiv transport (gå/sykle) og nærhet til anlegg for idrett og kultur.
- **Planoverensstemmelse:** samsvar med kommuneplanens samfunnsdel og arealdel, herunder mål om robuste fagmiljøer og bærekraftig ressursutnyttelse.

Siden barnehagestrukturen er lik i alle tre alternativene, gir den i begrenset grad utslag i den samfunnsmessige vurderingen. Analysen i dette kapitlet er derfor konsentrert om barneskolestrukturen, og hvordan de ulike alternativene påvirker tettstedsutvikling, bosettingsmønster, folkehelse, lokal tilhørighet og innbyggernes hverdagsliv.

4.1. SWOT-analyse: alternativ 1

Dette alternativet konsentrerer tilbudet til de tre største tettstedene i kommunen. En ny stor barneskole etableres på Lena for å erstatte Kolbu, Hoffsvangen og Vilberg barneskolene.

Skolesatsing i sentrale tettsteder Lena, Kapp og Skreia gir bedre hverdagslogistikk, styrker lokalsamfunn og kollektivtilgang, og støtter kommuneplanens mål for tettstedsutvikling. Ny barneskole i Lena sentrum møter demografiske endringer, styrker omdømme og bidrar til variert og bærekraftig tettstedsutvikling.

Sentrale og moderne skoler gir drivkraft for stedsutvikling, styrker bolig-, nærings- og sentrumsutvikling, og øker attraktiviteten som arbeidsgiver. Samordning av skole, fritid, beredskap og transport legger til rette for mer effektive investeringer og lavere samlet transportbehov.

Ulempene med alternativ 1 er økt klima- og arealbelastning, lengre reisevei for enkelte elever og mer skoleskyss. Endringen kan svekke lokal identitet, møteplasser og foreldrenærhet, særlig i grender som mister skolen, samt gi praktiske utfordringer knyttet til tomtevalg for den nye barneskolen i Lena sentrum, skolens nærhet til barnehage og økt bilbruk.

Alternativ 1 kan gi økt biltrafikk, mindre gange og sykkelbruk og høyere kostnader for familier. Det innebærer risiko for sentralisering, fraflytting, geografisk ulikhet og svekket lokal attraktivitet og legitimitet, samt usikker økonomisk gevinst på grunn av tomtevalg, planforsinkelser og økte skyss- og overgangskostnader.

Styrker (S)

Tettstedsutvikling og strategi

- Understøtter kommuneplanens mål om satsing på de tre tettstedene (Lena, Skreia, Kapp)
- Styrker utviklingen av Lena sentrum ved å tiltrekke flere brukergrupper og motvirke ensidig alderssammensetning
- Skoler i sentrum fungerer som sentrale møteplasser for lokalsamfunnet (kultur, frivillighet, arrangementer)

Lokalisering og tilgjengelighet

- God tilgang til kollektivtransport, særlig i Lena sentrum
- Skoler lokalisert nær sentrale funksjoner (handel, idrett, kulturtilbud)
- Strategisk plassering av ny skole gir effektiv hverdagslogistikk for foreldre (jobb–hjem–skole)
- I flere tilfeller nærhet mellom skole og barnehage

Hverdagsliv og funksjonalitet

- Bedre hverdagslogistikk for barnefamilier gjennom samling av funksjoner
- Skoler fungerer som viktige samlingspunkt og arenaer for aktivitet også utenom skoletid

Struktur og framtidsretting

- Tilpasset demografisk utvikling med elevnedgang
- Økt fleksibilitet i skolestrukturen (mulighet for opp- og nedskalering)
- Moderne og tilpassede skolebygg gir bedre funksjonalitet og øker kommunens attraktivitet
- Tydelig prioritering av investeringer i barn og unge

Svakheter (W)

Klima og arealbruk

- Stort klimamessig og arealmessig fotavtrykk ved nybygg sammenlignet med gjenbruk
- Uavklart tomtevalg i Lena gir risiko for konflikter og forsinkelser

Struktur og lokalsamfunn

- Mange eksisterende skolebygg må omdisponeres eller selges
- Tap av lokale møteplasser og arenaer for frivillighet i områder som mister skolen
- Risiko for svekket lokal identitet og tilhørighet i grender

Avstand, transport og logistikk

- Lengre reisevei for elever fra flere områder (Kolbu, Vilberg, Nordlia, Totenviken m.fl.)
- Økt behov for skoleskyss
- Flere myke trafikanter knyttet til skoleskyss
- Økt biltrafikk ved levering og henting

Bosetting og nærhet

- Svekket støtte til spredt bosettingsmønster sammenlignet med dagens struktur
- Mindre nærhet mellom skole og hjem i ytterområder

Relasjon og oppvekstmiljø

- Risiko for svekket foreldrenærhet og daglig kontakt mellom hjem og skole
- Mulig avstand mellom barnehage og skole (avhengig av tomtevalg i Lena)

Muligheter (O)

Samfunns- og stedsutvikling

- Skolene kan fungere som motorer for stedsutvikling (bolig, handel, møteplasser)
- Styrker grunnlaget for boligbygging i og rundt Lena, Skreia og Kapp
- Mulighet for å videreutvikle sentrumsområdene i de tre tettstedene

Næring og arbeidsplasser

- Flere sentrale arbeidsplasser gir positive ringvirkninger for lokalt næringsliv og handel
- Moderne skoler og større fagmiljøer øker attraktiviteten som arbeidsgiver

Arealbruk

- Frigjorte skoleeiendommer kan brukes til bolig- eller næringsutvikling, eks familieboliger, seniorboliger, næringsareal

Samordning og effektivitet

- Mulighet for samordning av skole, SFO og fritidstilbud
- Kan redusere samlet transportbehov hvis funksjoner samlokaliseres strategisk
- Mulighet for mer målrettede investeringer i gang- og sykkelveier rundt færre knutepunkt

Beredskap og samfunnssikkerhet

- Sentralt plasserte skoler kan fungere som beredskapspunkter for samling, informasjon og krisehåndtering

Utnyttelse av tilbud

- Bedre tilgang til idretts- og kulturarenaer i sentrum for elever
- Skoler i sentrum gir gode rammer for arrangementer og fellesaktiviteter

Trusler (T)

Trafikk og folkehelse

- Økt trafikk rundt skolene og utfordringer knyttet til trafiksikkerhet
- Mangelfull gang- og sykkelinfrastruktur kan forsterke risiko
- Færre barn som går eller sykler → redusert daglig fysisk aktivitet

Bosetting og utvikling

- Risiko for fraflytting og redusert attraktivitet i områder som mister skolen
- Økt sentralisering innad i kommunen
- Risiko for økte geografiske forskjeller i tjenestetilbud og investeringer

Økonomi og belastning for innbyggere

- Økte kostnader for familier knyttet til transport og avstand
- Risiko for politiske krav om kompensasjon eller tiltak

Areal og plan

- Tomtevalg i Lena kan komme i konflikt med jordvern
- Forsinkelser i planlegging kan gi behov for midlertidige og kostbare løsninger
- Usikkerhet knyttet til skysskostnader og totale investeringskostnader

Legitimitet og gjennomføring

- Risiko for redusert politisk og sosial legitimitet dersom modellen oppfattes som sterk sentralisering
- Kan skape vedvarende motstand og lav tillit til kommunens beslutninger

Langsiktig bærekraft

- Risiko for endringer i barnehagestruktur (færre søkere der skolen ikke ligger like ved)
- Overgangsløsninger (gjelder etablering av Lena barneskole) som strekker seg over flere etapper og tar flere år.

4.2. SWOT-analyse: alternativ 2a

Dette alternativet vektlegger gjenbruk av eksisterende bygningsmasse og opprettholdelse av geografisk nærhet i fire hovedområder.

Alternativ 2a gir mellomstore skoler med kortere reisevei for flere elever enn ved alternativ 1 eller alternativ 3, bedre støtte til desentralisert bosetting og fortsatt lokale møteplasser. Det innebærer lavere investerings- og klimakostnader, mindre uro blant innbyggerne og bedre politisk gjennomførbarhet enn mer sentraliserte alternativer.

Alternativet støtter boligbygging i flere områder, gir lavere klimaavtrykk gjennom gjenbruk av bygg og bevarer lokale nærmiljøsentrene i større grad enn alternativ 1 og 3. Alternativet fremstår som et mellomsteg med lavere konfliktnivå og større politisk og lokal oppslutning. Også i et beredskapsperspektiv har alternativet en styrke ved at eksisterende skolebygg i større grad allerede inneholder tilfluktsrom, noe som i mindre grad planlegges i nye skolebygg.

Alternativ 2a har ulemper knyttet til begrenset funksjonalitet ved oppgradering av eldre bygg, fortsatt høye driftskostnader og mindre tydelig tettstedsutvikling, særlig for Lena. Alternativet gir noen logistikk- og transportutfordringer, mer trafikk og flere myke

trafikanter, samt risiko for dyre utbyggingsløsninger, tap av fritidsarenaer og splitting av elevmiljøer.

Videre kan det være risiko for manglende langsiktig økonomisk bærekraft, utsatt nødvendig omstilling og fortsatt små, mindre attraktive fagmiljøer. Ulik standard og begrensninger i eksisterende bygg kan skape utfordringer, samtidig som flere skoler gir økt trafikk, trafiksikkerhetsbehov og begrenset mulighet for målrettede infrastrukturinvesteringer.

Styrker (S)

Struktur og fagmiljø

- Mer robuste fagmiljøer enn i dagens struktur, uten at skolene blir like store som i 3-skolealternativet
- Redusert sårbarhet ved sykefravær og lettere organisering av spesialpedagogiske ressurser
- Mellomstore og mer oversiktlige skolemiljøer, særlig for yngre elever

Nærhet og tilgjengelighet

- Kortere overgang for elever og foresatte ved videreføring av eksisterende skoler
- Kortere reisevei for flere elevgrupper enn i 3-skolealternativet
- Flere elever kan gå eller sykle til skolen, med positiv effekt på folkehelse
- Nærhet mellom skole og barnehage gir praktiske løsninger for barnefamilier

Samfunn og bosetting

- Bedre støtte til et desentralisert bosettingsmønster enn alternativ 1
- Skoler lokalisert i områder med barnerik befolkning
- Kolbu, Kapp og Hoffsvangen opprettholdes som lokale møteplasser og identitetsbærere
- Bidrar til utvikling av Kolbu som boområde
- Bevarer skoler som lokale møteplasser på de tettstedene der mange barnefamilier bor: skolene videreføres som arena for frivillighet, kultur og idrett.

Tettstedsutvikling og plan

- Styrker Skreia som tettsted i tråd med kommuneplanens samfunnsdel
- Noe bedre tilpasset demografisk utvikling enn dagens struktur

Økonomi, klima og gjennomførbarhet

- Lavere investeringsbehov enn full nybygging (alternativ 1)
- Lavere klimaavtrykk gjennom bruk og videreutvikling av eksisterende bygg
- Oppleveres som det mest balanserte alternativet med minst konflikt og størst politisk gjennomførbarhet

Svakheter (W)

Struktur og kvalitet

- Risiko for at oppgradering av eksisterende bygg ikke gir samme funksjonalitet som nybygg
- Fortsatt mange skolebygg å drifte gir begrensede gevinster i drift og vedlikehold

- Ulik standard og begrensninger i eksisterende bygg kan påvirke kvalitet og utviklingsmuligheter

Tettstedsutvikling

- Mindre tydelig satsing på tettstedsutvikling enn i mer sentraliserte alternativer
- Lena styrkes i mindre grad som kommunesenter
- Noen skoler (særlig i Lena-/Hoffsvangen-området) er lite sentralt plassert og fungerer dårlig som samlingspunkt

Logistikk og transport

- Logistikkutfordringer knyttet til plassering av enkelte skoler (transport, tilgang til kollektiv og idrettsanlegg)
- Økt skyssbehov sammenlignet med dagens struktur
- Flere myke trafikanter og økt biltrafikk ved levering/henting
- Trafikale utfordringer og behov for forbedret trafikksikkerhet

Elevmiljø og tilbud

- Splitting av elevmiljø (særlig Vilberg) mellom flere skoler
- Risiko for tap av fritidsarenaer ved nedleggelse av enkelte skoler

Gjennomføring (Hoffsvangen spesielt)

- Betydelig utbyggingsbehov på Hoffsvangen med risiko for:
 - arealbegrensninger
 - høye kostnader
 - suboptimale løsninger sammenlignet med nybygg
- Utfordringer med å sikre gode utearealer og trafikkløsninger

Muligheter (O)

Samfunnsutvikling

- Legger til rette for boligbygging i flere områder samtidig
- Opprettholder flere levende nærmiljøer og lokale sentra

Klima og bærekraft

- Gjenbruk og utvikling av eksisterende bygg gir lavere klimaavtrykk enn nybygg
- Bedre arealutnyttelse og reduserte vedlikeholdskostnader over tid

Strategisk fleksibilitet

- Kan fungere som et mellomsteg mot senere omstrukturering ved fortsatt elevnedgang
- Gir kommunen tid til å teste effekter før større, irreversible grep

Legitimitet og gjennomføring

- Oppleveres som et balansert og inkluderende alternativ
- Lavere konfliktnivå i befolkningen
- Større sannsynlighet for bred politisk og lokal støtte

Nærmiljøfunksjon

- Viderefører Kolbu, Hoffsvangen og Kapp som viktige møteplasser for: frivillighet, kultur, idrett

Trusler (T)

Langsiktig bærekraft

- Risiko for at strukturen ikke er økonomisk bærekraftig ved fortsatt elevnedgang

- Fare for at nødvendige strukturendringer utsettes og må gjennomføres senere

Rekruttering og kvalitet

- Mindre attraktive arbeidsplasser enn nye, moderne skolebygg kan gi rekrutteringsutfordringer
- Ulik standard kan skape opplevd forskjellsbehandling mellom skoler
- Risiko for at fagmiljøene fortsatt blir for små sammenlignet med mer konsentrerte strukturer

Trafikk og infrastruktur

- Økt trafikk rundt flere skoler samtidig
- Begrenset mulighet for målrettede investeringer i gang- og sykkelinfrastruktur
- Økt behov for trafiksikkerhetstiltak

Klima og fohelse

- Redusert hverdagsaktivitet for barn som tidligere gikk eller syklet
- Økt transportbehov gir høyere klimagassutslipp fra skoleskyss

Bygg og utbygging

- Begrensninger i eksisterende bygg kan hindre nødvendig utvikling
- Risiko for kostnadsøkning og reguleringsutfordringer ved utbygging (særlig Hoffsvangen)

Ringvirkninger for barnehager:

- Risiko for lavere søkning til barnehager som mister nærliggende skole
- Økt press på barnehager lokalisert nær skolene

Langsiktig brekraft

- Risiko for at strukturen ikke er økonomisk bærekraftig ved fortsatt elevnedgang
- Fare for at nødvendige strukturendringer utsettes og må gjennomføres senere

4.3. SWOT-analyse: alternativ 2b

Alternativ 2b underbygger målet om desentralisert bosetting og levende lokalsamfunn. Fra et samfunnsutviklingsperspektiv er alternativets største styrke at det støtter målet om desentralisert bosetting og levende lokalsamfunn. Med barneskoler i Nordlia, Kapp, Skreia og Kolbu opprettholdes viktige lokale møteplasser som fungerer som sosial infrastruktur for frivillighet, kultur, idrett og lokal identitet.

Nordlia framstår i dette alternativet som et viktig område. Data fra folkeregisteret viser en høy konsentrasjon av barnefamilier i de nordlige delene av kommunen, og ved å videreføre skolen opprettholdes et sentralt tjenestetilbud i et område med relativt stor tetthet av barnefamilier. Dette kan bidra til å styrke attraktiviteten for både eksisterende og nye innbyggere, og er i tråd med kommuneplanens ambisjon om å se oppvekstsektoren som et virkemiddel for helhetlig samfunnsutvikling.

Samtidig utfordrer alternativet kommuneplanens langsiktige satsing på tettstedene Lena, Skreia og Kapp. Ved å opprettholde Nordli skole samtidig som barneskoletilbudet på Lena avvikles, etableres det i praksis en barneskolestruktur utenfor de prioriterte

tettstedene. Alternativet er derfor ikke i tråd med den overordnede strategien for tettstedsutvikling.

Videreføringen av Nordli skole må også ses i lys av det sterke lokale engasjementet som oppstod etter at utredningen om framtidig barnehage- og skolestruktur ble offentliggjort i juni 2026. Alternativet kan derfor forstås som et valg som ivaretar lokal legitimitet og aksept, men samtidig reiser spørsmål om hvor sterkt løsningen er forankret i kommunens langsiktige strategiske prioriteringer.

Et sentralt forhold er at videreføring av Nordli skole i liten grad bidrar til å løse kommunens kapasitetsutfordringer. På grunn av nærskoleprinsippet vil skolen i hovedsak fortsatt rekruttere elever fra Nordlia, mens elever fra Hoffsvangen og Vilberg vil bli fordelt mellom skolene på Kapp, Skreia og Kolbu. Nordli skole videreføres derfor i stor grad med omtrent dagens elevgrunnlag, samtidig som kommunen må opprettholde egen bygningsmasse, ledelse og drift for en relativt liten skole.

Dette gir mindre stordriftsgevinster enn de andre alternativene. Selv om antallet skoler reduseres, videreføres en mindre enhet med egne drifts- og vedlikeholdskostnader. Dersom elevtallet fortsetter å falle, kan spørsmålet om framtid til den minste skolen komme opp igjen på et senere tidspunkt.

Alternativ 2b representerer et kompromiss mellom hensynet til lokalsamfunn, lokal legitimitet og behovet for strukturendringer. Alternativet har klare styrker knyttet til bosetting, nærhet og opprettholdelse av lokalsamfunn, men bidrar i begrenset grad til økt kapasitetsutnyttelse og bryter med kommuneplanens prioritering av tettstedsutvikling i Lena, Skreia og Kapp. Den langsiktige bærekraften vil derfor avhenge av hvordan verdien av å opprettholde et lokalt tjenestetilbud i Nordlia vurderes opp mot de økonomiske og strategiske gevinstene ved en mer konsentrert skolestruktur og skoletilbud i kommunen som helhet.

Styrker (S)

Struktur og fagmiljø

- Færre skoler gir mer effektiv ressursutnyttelse av bygg, ledelse og støttefunksjoner
- Mellomstore og mer oversiktlige skolemiljøer, særlig for yngre elever
- Bedre forutsetninger for å møte framtidige demografiske endringer

Nærhet og tilgjengelighet

- Kortere overgang for elever og foresatte ved videreføring av eksisterende skoler

- Kortere reisevei for flere elevgrupper enn i 3-skolealternativet
- Nordlia som boområdet med mange barnefamilier beholder et viktig lokalt tjenestetilbud
- Flere elever kan gå eller sykle til skolen, med positiv effekt på folkehelse
- Nærhet mellom skole og barnehage gir praktiske løsninger for barnefamilier

Samfunn og bosetting

- Bevarer skoler som lokale møteplasser på de tettstedene der mange barnefamilier bor: skolene videreføres som arena for frivillighet, kultur og idrett
- Kolbu, Kapp og Nordli opprettholdes som lokale møteplasser og identitetsbærere

Tettstedsutvikling og plan

- Styrker Skreia som tettsted i tråd med kommuneplanens samfunnsdel
- Noe bedre tilpasset demografisk utvikling enn dagens struktur

Økonomi, klima og gjennomførbarhet

- Lavere investeringsbehov enn full nybygging (alternativ 1)
- Lavere klimaavtrykk gjennom bruk og videreutvikling av eksisterende bygg

Svakheter (W)

Struktur og kvalitet

- Risiko for at oppgradering av eksisterende bygg ikke gir samme funksjonalitet som nybygg
- Fortsatt mange skolebygg å drifte gir begrensede gevinster i drift og vedlikehold
- Ulik standard og begrensninger i eksisterende bygg kan påvirke kvalitet og utviklingsmuligheter

Tettstedsutvikling

- Manglende satsing på utvikling av Lena som tettsted og kommunesentrum
- Nedlegging av tre skoler kan svekke identitet og aktivitet i enkelte bygdesamfunn
- Mindre lokal nærhet til offentlige tjenester for enkelte innbyggere

Logistikk og transport

- Logistikkutfordringer knyttet til plassering av enkelte skoler (transport, tilgang til kollektiv og idrettsanlegg)
- Økt skyssbehov sammenlignet med dagens struktur – fører til økte transportkostnader
- Flere myke trafikanter og økt biltrafikk ved levering/henting
- Trafikale utfordringer og behov for forbedret trafikksikkerhet

Elevmiljø og tilbud

- Splitting av elevmiljø (særlig Vilberg) mellom flere skoler
- Risiko for tap av fritidsarenaer ved nedleggelse av enkelte skoler

Gjennomføring

- Betydelig oppgraderingsbehov på Nordli skole
- Utfordringer med å sikre gode utearealer og trafikkkløsninger

Muligheter (O)

Samfunnsutvikling

- Legger til rette for boligbygging og flytting til kommunens områder langs/ i nærheten av Mjøsa
- Opprettholder flere levende nærmiljøer og lokale sentra – enn i alternativ 1 og 3

- Kan bidra til attraktivitet og bolyst i områder med høy andel barnefamilier og nærhet til Gjøvik som arbeidssted for mange innbyggere

Klima og bærekraft

- Gjenbruk og utvikling av eksisterende bygg gir lavere klimaavtrykk enn nybygg
- Bedre arealutnyttelse og reduserte vedlikeholdskostnader over tid.

Strategisk fleksibilitet

- Kan fungere som et mellomsteg mot senere omstrukturering ved fortsatt elevnedgang
- Gir kommunen tid til å teste effekter før større, irreversible grep

Legitimitet og gjennomføring

- Kan ha større potensial for politisk og lokal aksept enn de øvrige alternativene
- Opplevs som et attraktivt alternativ for innbyggere
- Lavere konfliktnivå i befolkningen

Nærmiljøfunksjon

- Viderefører Kolbu, Hoffsvangen og Kapp som viktige møteplasser for: frivillighet, kultur og idrett

Trusler (T)

Bosetting og samfunnsutvikling:

- Svekket attraktivitet av Lena som tettsted og kommunens sentrum – der barneskoletilbudet blir helt borte
- Risiko for fraflytting i områder som mister skolen
- Endringer i bosettingsmønster kan skape nye behov som alternativet ikke dekker
- Risiko for at elevtallet på den minste skolen blir så lavt at skolen må gjennom en ny, krevende strukturprosess om noen år.

Rekruttering og kvalitet

- Mindre attraktive arbeidsplasser enn nye, moderne skolebygg kan gi rekrutteringsutfordringer
- Ulik standard kan skape opplevd forskjellsbehandling mellom skoler
- Risiko for at fagmiljøene fortsatt blir for små sammenlignet med mer konsentrerte strukturer

Trafikk og infrastruktur

- Økt trafikk rundt flere skoler samtidig
- Begrenset mulighet for målrettede investeringer i gang- og sykkelinfrastruktur
- Økt behov for trafiksikkerhetstiltak

Klima og folkehelse

- Redusert hverdagsaktivitet for barn som tidligere gikk eller syklet
- Økt transportbehov gir høyere klimagassutslipp fra skoleskyss

Bygg og utbygging

- Begrensninger i eksisterende bygg kan hindre nødvendig utvikling
- Risiko for uforutsette kostnader og tekniske utfordringer ved rehabilitering av eldre bygg (Nordli skole)

Ringvirkninger for barnehager

- Risiko for lavere søkning til barnehager som mister nærliggende skole
- Økt press på barnehager lokalisert nær skolene

Langsiktig bærekraft

- Risiko for at strukturen ikke er økonomisk bærekraftig ved fortsatt elevnedgang
- Fare for at nødvendige strukturendringer utsettes og må gjennomføres senere

4.4. SWOT-analyse: alternativ 3

Denne modellen konsentrerer ressursene utenfor selve kommunesenteret Lena, med tyngdepunkt på tilgjengelige arealer i Kolbu.

Alternativ 3 gir en robust og framtidsrettet struktur som er godt tilpasset forventet utvikling i elevtall, og reduserer risikoen for nye og krevende strukturendringer på et senere tidspunkt. Alternativet lavest klima- og arealbelastning, gjennom gjenbruk av eksisterende bygg og redusert behov for nye investeringer. På lik linje med alternativ 1, legger dette alternativet til rette for mer effektiv ressursbruk og styrkede fagmiljøer, noe som kan bidra positivt til kvaliteten i tjenestene over tid. Alternativet er økonomisk miljømessig og organisatorisk bærekraftig, selv om det innebærer brudd med tettstedsstrategier i kommuneplanens samfunnsdel.

Alternativ 3 innebærer lengre skolevei, økt behov for skoleskyss og større trafikksikkerhetsutfordringer, færre muligheter for aktiv skolevei, tap av lokale møteplasser og mindre sentrumsutvikling, samt risiko knyttet til funksjonaliteten i eldre skolebygg.

Lena som i kommuneplanens samfunnsdel er definert som kommunesenteret vil i dette forslaget kun ha en ungdomsskole, og ingen barneskole. Dette kan få konsekvenser for handel, andre aktiviteter og boligutvikling rundt kommunesenteret.

Alternativet innebærer risiko for økt sentralisering og fraflytting, svekket lokal legitimitet, mer transport/ skoleskyss og klimagassutslipp, redusert daglig aktivitet for barn, økte trafikksikkerhetsutfordringer og større trafikkbelastning rundt færre, men større skoler, med mulige ringvirkninger for barnehagestruktur.

Styrker (S)

Struktur og fagmiljø

- Tre store og robuste fagmiljøer med gode forutsetninger for likeverdig opplæring
- Mindre sårbarhet ved fravær og bedre rekrutteringsmuligheter enn i små enheter
- Mer effektiv organisering av SFO og støttefunksjoner
- Betydelige stordriftsfordeler i drift, administrasjon og vedlikehold

Kapasitet og framtidsretting

- Bedre samsvar mellom skolestruktur og forventet elevtallsnedgang
- Effektiv ressursbruk ved samling av elever i færre enheter

Tettstedsutvikling og lokalisering

- Styrker Kapp og Skreia som tettsteder
- Bidrar til utvikling av Kolbu som attraktivt boområde
- Skolene fungerer som samlingspunkt og beredskapsressurser i tettstedene

Økonomi og klima

- Gjenbruk av eksisterende skolebygg
- Lavere kostnads- og klimarisiko enn ved full nybygging (som i alternativ 1)

Hverdagsliv

- Nærhet mellom skole og barnehage ved alle tre skolene gir praktiske løsninger for barnefamilier

Svakheter (W)

Avstand, transport og folkehelse

- Lengre skolevei for elever fra flere områder (Kolbu, Vilberg, Nordlia, Totenviken, Øvre Skreien)
- Betydelig økt behov for skoleskyss
- Færre elever kan gå eller sykle til skolen
- Negative konsekvenser for barns daglige fysiske aktivitet

Trafikksikkerhet

- Flere myke trafikanter knyttet til skyss og hentepunkter
- Økt trafikk ved levering og henting rundt færre, større skoler

Samfunn og nærmiljø

- Nedleggelse av flere lokale skoler gir tap av møteplasser og nærmiljøfunksjoner i grender
- Svekket lokal identitet og tilhørighet i områder som mister skolen

Tettstedsutvikling

- Lena sentrum styrkes i mindre grad enn i alternativ 1, som kan svekke rollen som kommunesenter

Bygg og kvalitet

- Risiko for at oppgradering av eksisterende bygg ikke gir samme funksjonalitet som nybygg

Muligheter (O)

Kvalitet og kompetanse

- Større og mer robuste fagmiljøer kan styrke kvaliteten i opplæringen
- Bedre forutsetninger for å rekruttere og beholde kompetanse
- Styrker kommunens omdømme som skoleeier

Samfunns- og stedsutvikling

- Skolene kan fungere som motorer for lokal utvikling (bolig, handel, aktivitet og møteplasser)
- Styrking av utvalgte tettsteder kan gi mer konsentrert utvikling

Ressursbruk

- Frigjør ressurser som kan omdisponeres til kvalitetsutvikling i undervisningen
- Mer effektiv drift kan gi økonomisk handlingsrom

Areal og bærekraft

- Redusert behov for å ta i bruk nytt jordbruksareal
- Mulighet for å omdisponere ledige skoleeiendommer til bolig- eller næringsformål

Trusler (T)

Bosetting og samfunnsutvikling

- Risiko for økt sentralisering og fraflytting i områder som mister skolen
- Svekket attraktivitet i ytterområder av kommunen

Legitimitet og gjennomføring

- Kan oppfattes som et for omfattende og inngripende tiltak
- Risiko for svekket politisk og sosial legitimitet

Transport, klima og folkehelse

- Økt transportbehov gir høyere klimagassutslipp fra skoleskyss
- Redusert hverdagsaktivitet for barn som tidligere gikk eller syklet
- Økt trafikk rundt færre, men større skoler

Trafikksikkerhet

- Økte trafikksikkerhetsutfordringer
- Manglende gang- og sykkelinfrastruktur for å ivareta myke trafikanter

Ringvirkninger for barnehager

- Risiko for lavere søkning til barnehager som mister nærliggende skole
- Økt press på barnehager lokalisert nær skolene

4.5. Sammenlignende analyse av alternativene

De fire skolestrukturalternativene representerer vidt forskjellige strategiske retninger for samfunnsutviklingen i Østre Toten fram mot 2040. Valget handler i stor grad om hvordan kommunen ønsker å balansere overordnede mål for tettstedsutvikling og langsiktig bærekraft mot hensynet til desentralisert bosetting, lokal identitet og hverdagslogistikk i de enkelte grendene.

Tabellen under gir en samlet oversikt over hvordan alternativene vurderes på sentrale samfunnsvariabler.

Tabell 4 Samfunnsperspektiv: sammenligning av alternativene

Kriterium	Alternativ 1 (Lena, Skreia, Kapp)	Alternativ 2a (Hoffsvangen/Lena, Kolbu, Skreia, Kapp)	Alternativ 2b (Kolbu, Skreia, Kapp, Nordli)	Alternativ 3 (Kolbu, Skreia, Kapp)
Tettstedsutvikling (Lena, Kapp, Skreia)	★ Sterk – tydelig styrking av alle tre tettsteder	Middels – svakere effekt på og utvikling av Lena	Svak – ingen barneskole i Lena-området	Svak – barneskole fjernes helt fra Lena-området
Nærhet til idrett og kultur	★ Best (Lena barneskole nær ØTIP, basseng, bibliotek)	Bra til middels (Hoffsvangen ligger unna sentrum)	Middels (ingen barneskole i selve Lena-området)	Middels (ingen barneskole i selve Lena-området)
Nærhet / hverdagsliv	Utfordrende for flere elevgrupper	★ God – bevarer nærskoler og korte avstander	★ God – bevarer skoler i de mest barnerike områdene	Utfordrende – gir lengst reisevei totalt
Familielogistikk (barnehage/skole)	Usikker – helt avhengig av endelig tomtevalg på Lena	★ Alle 4 barneskoler har barnehage i umiddelbar nærhet	★ Alle 4 barneskoler har barnehage i umiddelbar nærhet	★ Alle 3 barneskoler har barnehage i umiddelbar nærhet
Folkehelse (aktiv skolevei)	Utfordrende (betydelig mer transport)	Middels	Middels	Utfordrende (betydelig mer transport)
Støtte til spredt bosetting	Middels	★ God – underbygger spredt bosettingsmønster	★ God – underbygger spredt bosettingsmønster	Middels
Lokal identitet/møteplasser	Utfordrende – tap av sosiale møteplasser i grender	★ God – bevarer flere lokale møteplasser	★ God – bevarer viktige møteplasser (inkl. Nordlia)	Utfordrende – tap av sosiale møteplasser i grender
Areal og bærekraft (klima)	Høyt klima- og arealavtrykk (nybygg)	Moderat	God (gjenbruk av bygg, færre enheter)	★ Best (gjenbruk og færrest skolebygninger)
Politisk legitimitet og oppslutning	Middels	Høy	★ Høyest (ivaretar sterkt lokalt engasjement)	Middels
Langsiktig bærekraft (struktur)	★ Robust	Usikker	Usikker (sårbar for fall i elevtall på Nordli)	★ Robust

Risiko for ny struktur- runde	★ Lavest	Størst	Størst	★ Lavest
----------------------------------	----------	--------	--------	----------

Sammenligningen viser et tydelig skille mellom alternativene langs flere sentrale samfunnsdimensjoner:

- **Alternativ 1** kommer best ut på tettstedsutvikling og samsvar med kommuneplanens mål om å styrke Lena som kommunesenter. Alternativet legger til rette for konsentrert utvikling, effektiv logistikk og sterkere sentrumsfunksjoner. Alternativ 1 sikrer langsiktig pedagogisk og økonomisk bærekraft gjennom robuste enheter. Alternativet gir også de største utfordringer knyttet til reiseavstand og transportbehov, noe som kan påvirke folkehelse negativt. Samtidig gir det tydelige utfordringer knyttet til nærhet, lokal identitet og hverdagsliv for innbyggere i ytterområdene, med økt reiseavstand og færre lokale møteplasser. Alternativ 1 krever aksept for høye investeringskostnader, samt bærer risiko for gjennomføring grunnet utfordringer med tomtevalg for Lena barneskole.
- **Alternativ 2a** fremstår som et balansert alternativ i et samfunnsperspektiv. Det kombinerer større fagmiljøer med nærhet til tjenester og opprettholder skolen som lokal møteplass i flere deler av kommunen enn ved alternativ 1 eller 3. Dette gir positive effekter for folkehelse, bosettingsmønster og lokal tilhørighet, og forklarer også hvorfor alternativet vurderes å ha høyest politisk og sosial legitimitet. Samtidig klarer ikke dette alternativet å adressere strukturelle demografiske endringer i like full grad som alternativ 1 og 3, og medfører en betydelig risiko for nye, krevende strukturrunder i nær fremtid. Alternativ 2a understøtter kommunens strategi om tettstedsutvikling i noe mindre grad enn alternativ 1.
- **Alternativ 2b** representerer et kompromiss mellom ønsket om strukturendring og ønsket om å opprettholde et lokalt skoletilbud i Nordlia. Alternativet bevarer viktige møteplasser og oppvekstarenaer i områder med høy konsentrasjon av barnefamilier, og vil derfor kunne oppleves som positivt for mange innbyggere. Det henter ut samfunnsmessige styrker ved å skåne og styrke det barnerike vekstområdet i Nordlia, og ivaretar dermed et sterkt lokalt engasjement og regional attraktivitet mot pendlere til Gjøvik. Konsekvensen av kompromisset er at Lena mister barneskolen sin helt, noe som svekker rollen som kommunesenter og bryter med den overordnede tettstedsstrategien. I tillegg beholder man en

sårbar og lite robust struktur på Nordli som ikke gir vesentlige stordriftsgevinster og er sårbar for ytterligere fall i elevtallet.

- **Alternativ 3** gir en effektiv og robust struktur med sterke fagmiljøer og lavere klimaavtrykk, og kan blant annet bidra til vekst i Kolbu. På lik linje med alternativ 1, sikrer alternativ 3 økonomisk og pedagogisk bærekraft. Samtidig innebærer alternativet et avvik fra dagens tettstedsstrategi ved at Lena svekkes som kommunesenter/ tettsted. Alternativet gir utfordringer knyttet til reiseavstand, transportbehov og tilgang til sentrale funksjoner, noe som kan påvirke både folkehelse og opplevd nærhet negativt. Det er også knyttet en risiko til utbygging av Kapp skole i det volumet som alternativet krever.

4.6. Konklusjon

Analysen viser at alternativene representerer ulike avveininger mellom langsiktig robusthet og nærhet til innbyggerne. Alternativ 1 og 3 peker seg ut som de mest robuste løsningene sett i lys av framtidig elevtallsutvikling, økonomisk bærekraft og behovet for en struktur som kan stå seg over tid. Alternativ 2a og 2b legger i større grad vekt på nærhet til tjenester, lokale møteplasser og hensynet til desentralisert bosetting.

Alternativ 1 fremstår som det mest framtidsrettede når det gjelder tettstedsutvikling og robust tjenestestruktur, og gir gode forutsetninger for kvalitet og bærekraft over tid. Samtidig innebærer alternativet betydelige utfordringer knyttet til nærhet, lokal tilhørighet og hverdagsliv, samt høy risiko og kostnadsnivå i gjennomføringen.

Alternativ 2a framstår som det mest balanserte alternativet. Det ivaretar nærhet til tjenester, lokal tilhørighet og hverdagslogistikk for barnefamilier, samtidig som det i rimelig grad følger de strategiske føringene i kommuneplanen. Alternativet har også trolig størst lokal og politisk oppslutning. Samtidig gir det mindre strukturelle gevinster enn alternativ 1 og 3, og risikoen for nye omstillingsbehov på lengre sikt er større.

Alternativ 2b bygger på mange av de samme styrkene som alternativ 2a, ved at det opprettholder nærhet til tjenester og viktige lokale møteplasser. Videreføringen av Nordli skole bidrar til å ivareta lokal identitet og bosetting i et område med mange barnefamilier og et sterkt lokalt engasjement. Samtidig innebærer alternativet brudd med kommuneplanens satsing på Lena som tettsted og kommunesenter, ettersom Lena mister barneskoletilbudet mens Nordli videreføres som egen skole. Alternativet gir også begrensede gevinster knyttet til kapasitetsutnyttelse og langsiktig bærekraft, og

framstår derfor som mer sårbart dersom elevgrunnlaget skulle endre seg ytterligere i framtiden.

Alternativ 3 gir, på samme måte som alternativ 1, en robust og framtidsrettet struktur med gode forutsetninger for effektiv ressursutnyttelse og sterke fagmiljøer. Samtidig innebærer alternativet et tydelig brudd med kommuneplanens satsing på Lena som tettsted og kommunesenter. I tillegg gir alternativet utfordringer knyttet til reiseavstander, skoleskyss og tilgjengelighet til tjenester for flere elevgrupper.

Det endelige valget avhenger av hvor tyngdepunktet i kommunens samfunnsutvikling skal ligge fram mot 2040: skal man prioritere en robust, økonomisk bærekraftig og konsentrert tettstedsutvikling (alternativ 1 og 3), eller skal man prioritere geografisk nærhet, lokal identitet og bevaring av det etablerte oppvekstmiljøet i grendene (alternativ 2a og 2b).

Ingen av alternativene er uten utfordringer, men de representerer ulike prioriteringer av disse hensynene.